

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра економічної кібернетики

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА
«Моделювання та аналіз надходження іноземних інвестицій в Україну»

студентки 4 курсу
спеціальності 051 «Економіка»
ОПП «Економічна кібернетика»
денної форми навчання
Бакун Марія Вадимівна

Науковий керівник:
кандидат економічних наук, доцент
Шпирко Віктор Васильович

Засвідчую, що в цій роботі немає
запозичень із праць інших авторів
без відповідних посилань
Студент _____

Роботу допущено до захисту перед ЕК рішенням
кафедри економічної кібернетики від 12 червня
2025 р., протокол № 15
Завідувач кафедри: доктор економічних наук,
професор Ляшенко Олена Ігорівна

Київ – 2025

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота бакалавра містить: 60 ст., 9 рис., 11 табл., 28 джерел, 3 додатки.

Ключові слова: прямі іноземні інвестиції, інвестиційна привабливість, економетричне моделювання, RFM-аналіз, ABC-XYZ класифікація, round-tripping.

Об'єкт дослідження: процес надходження прямих іноземних інвестицій в Україну.

Предмет дослідження: структура, динаміка та чинники впливу на обсяги ПІІ в Україну, а також методи їх аналітичної обробки, моделювання та прогнозування з урахуванням статистичних викривлень.

Мета дослідження: проаналізувати та змоделювати процес надходження ПІІ в Україну на основі кількісних методів, виявити ключові детермінанти та надати рекомендації для формування ефективної інвестиційної політики.

Методи дослідження: статистичні методи (варіаційний, ABC-XYZ, RFM-аналіз); економетричне моделювання (регресійні моделі); візуалізація даних у середовищах Excel і Tableau.

RESUME

Bachelor's qualification work contains: 60 pages, 9 figures, 11 tables, 28 sources, 3 appendices.

Keywords: foreign direct investment, investment attractiveness, econometric modeling, RFM analysis, ABC-XYZ classification, round-tripping.

Object of research: the process of foreign direct investment inflow into Ukraine.

Subject of research: structure, dynamics and factors influencing the volume of FDI in Ukraine, as well as methods of their analytical processing, modeling and forecasting taking into account statistical distortions.

Objective of research: to analyze and model the process of FDI inflow into Ukraine based on quantitative methods, identify key determinants and provide recommendations for forming effective investment policy.

Research methods: statistical methods (variational, ABC-XYZ, RFM analysis); econometric modelling (regression models); data visualisation in Excel and Tableau environments.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ	8
1.1. Економічна сутність прямих іноземних інвестицій та їх роль у розвитку національної економіки	8
1.2. Основні фактори, що впливають на обсяги та структуру прямих іноземних інвестицій	11
1.3. Методологічні підходи до аналізу та моделювання ПІІ	13
1.4. Проблема roundtripping у статистиці прямих іноземних інвестицій	15
Висновки до розділу 1	18
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ ТА ДИНАМІКИ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ	20
2.1. Динаміка надходжень прямих іноземних інвестицій в Україну	20
2.2. Класифікація регіонів України за обсягами та стабільністю прямих іноземних інвестицій	23
2.3. Класифікація регіонів України за обсягами та стабільністю прямих іноземних інвестицій	28
2.4. Аналіз прямих іноземних інвестицій за країнами походження	31
Висновки до розділу 2	37
РОЗДІЛ 3. МОДЕЛЮВАННЯ ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ НАДХОДЖЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ	40
3.1. Моделювання надходження ПІІ	41
3.2. Моделювання залишків ПІІ	44
3.3. Моделювання індексу інвестиційної привабливості	47
Висновки до розділу 3	52
ВИСНОВКИ	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	57
ДОДАТКИ	61

ВСТУП

Прямі іноземні інвестиції відіграють ключову роль у формуванні економічного потенціалу країн з трансформаційною економікою, зокрема України. В умовах воєнної агресії, економічної нестабільності та необхідності відновлення інфраструктури Україна потребує зовнішніх ресурсів для реалізації масштабних проектів. Проте динаміка ПІІ залишається нестабільною, що зумовлюється як внутрішніми факторами (інституційна слабкість, корупція, відсутність гарантій захисту інвестора), так і зовнішніми ризиками (геополітична напруженість, санкції, війна).

Крім того, у статистичних даних зберігається проблема round-tripping, яка викривлює уявлення про реальний рівень зовнішнього інтересу до України. Саме тому актуальним є завдання не лише дослідити обсяги та джерела ПІІ, але й побудувати моделі, що дозволять виявити закономірності та здійснити прогнозування на основі реальних економічних детермінант. Попередні дослідження показують значну роль інституційних чинників, однак специфіка України потребує адаптації та розвитку таких підходів.

Об'єкт дослідження — процес надходження прямих іноземних інвестицій в Україну як елемент міжнародного руху капіталу.

Предмет дослідження — структура, динаміка та чинники впливу на обсяги ПІІ в Україну, а також методи їх аналітичної обробки, моделювання та прогнозування з урахуванням статистичних викривлень.

Мета роботи — проаналізувати та змодельовати процес надходження ПІІ в Україну на основі кількісних методів, виявити ключові детермінанти та надати рекомендації для формування ефективної інвестиційної політики.

Завдання дослідження:

- 1) розкрити економічну сутність ПІІ та визначити їх роль в економіці України;
- 2) класифікувати основні фактори, що впливають на надходження ПІІ;
- 3) дослідити регіональні та галузеві особливості ПІІ в Україні;
- 4) ідентифікувати країни-інвестори та оцінити структуру їхніх інвестицій;
- 5) виявити масштаби та наслідки явища round-tripping;

б) побудувати економетричні моделі для прогнозування обсягів ПІІ та інвестиційної привабливості.

У роботі використано такі методи:

- аналіз і синтез літературних джерел;
- статистичні методи (варіаційний, ABC-XYZ, RFM-аналіз);
- економетричне моделювання (регресійні моделі);
- візуалізація даних у середовищах Excel і Tableau

Новизна роботи полягає в поєднанні емпіричних методів класифікації (RFM, ABC-XYZ) з побудовою економетричних моделей, що враховують специфіку України, включно з впливом воєнного стану. Запропоновано концепцію очищеного інвестиційного профілю країни та підкатегоризацію країн-інвесторів за рівнем дійсної іноземності капіталу.

Результати роботи було оприлюднено у матеріалах двох наукових конференцій:

- XXIII Міжнародна науково-практична конференція студентів, аспірантів та молодих вчених «ШЕВЧЕНКІВСЬКА ВЕСНА 2025. Економіка України 2025: нові вектори розвитку в умовах глобальних трансформацій», м. Київ, 26-28 березня 2025 р;
- IX Міжнародна науково-методична конференція «Математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці», м. Чернівці, 24-25 квітня 2025 р.

Результати моделювання можуть бути адаптовані для використання у звітах профільних міністерств та інституцій з питань економічного розвитку, залучення інвестицій та планування відбудови.

Інформаційну базу склали:

- 1) офіційні дані Національного банку України (НБУ) та Мінфіну;
- 2) міжнародні статистичні бази: IMF Data, World Bank;
- 3) звіти Європейської Бізнес Асоціації (ЕВА);
- 4) наукові публікації українських і зарубіжних економістів;

5) власні обчислення, виконані у середовищі Excel та R.

Робота складається зі вступу, трьох основних розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Розділ 1 присвячено теоретичним засадам ПІІ, їх ролі в економіці та методам аналізу. Розділ 2 містить аналіз динаміки, структури та географії ПІІ в Україні, зокрема за допомогою RFM і ABC-XYZ класифікацій. Розділ 3 зосереджений на побудові економетричних моделей для прогнозування надходжень ПІІ та індексу інвестиційної привабливості.

Кожен розділ логічно пов'язаний із завданнями роботи, що забезпечує цілісність і наукову обґрунтованість дослідження.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Успішне залучення прямих іноземних інвестицій є важливою умовою довгострокового зростання національної економіки, особливо в умовах обмеженого внутрішнього інвестування, економічної турбулентності та потреби у відновленні після зовнішніх шоків. Україна як країна з перехідною економікою має значний потенціал для прийняття іноземного капіталу, однак повною мірою він не реалізується.

Задля формування ефективної політики залучення ПІІ та обґрунтування управлінських рішень необхідно мати чітке розуміння економічної сутності ПІІ, чинників, які визначають їхній обсяг і структуру, методів аналізу та підходів до моделювання. Також особливу увагу слід приділити викривленню статистичних даних через практику *roundtripping*, що є суттєвою проблемою для країн із нестабільним інституційним середовищем.

У цьому розділі розглядаються ключові теоретичні положення, що ляжуть в основу подальшого аналізу динаміки, джерел та галузевого розподілу ПІІ в Україні, який буде здійснено у другому розділі.

1.1. Економічна сутність прямих іноземних інвестицій та їх роль у розвитку національної економіки

Прямі іноземні інвестиції є важливою складовою міжнародного руху капіталу, що безпосередньо впливають на розвиток національних економік, особливо в країнах із перехідною економікою або в умовах макроекономічної нестабільності. Згідно з визначенням Міжнародного валютного фонду (IMF) та Організації економічного співробітництва і розвитку (OECD), прямими іноземними інвестиціями вважаються вкладення, які забезпечують інвестору тривалий інтерес та значний вплив на діяльність підприємства, розташованого в іншій країні. Такий вплив, як правило, передбачає володіння щонайменше 10% голосуючих акцій компанії-резидента.

ППІ відрізняються від портфельних інвестицій насамперед рівнем контролю та тривалістю відносин між інвестором і підприємством. Крім фінансового капіталу, ППІ зазвичай включають технології, управлінський досвід, інновації, а також сприяють створенню нових робочих місць, що надає їм особливого значення з погляду економічного зростання та структурної трансформації [19].

У сучасному світі ППІ є одним із ключових джерел інвестиційних ресурсів, особливо для країн, що розвиваються або проходять етап структурної перебудови. Основні економічні ефекти ППІ включають:

- Мобілізацію капіталу в умовах обмежених внутрішніх інвестиційних ресурсів;
- Передачу технологій та інновацій, що стимулює модернізацію виробництва;
- Посилення конкуренції та зростання продуктивності праці;
- Поліпшення платіжного балансу в середньо- та довгостроковій перспективі;
- Створення робочих місць і розвиток людського капіталу;
- Інтеграцію у світові виробничі ланцюги [18].

Однак ППІ можуть мати й негативні наслідки — наприклад, витіснення місцевих підприємств з ринку, репатріацію прибутків, економічну залежність від транснаціонального бізнесу або зміни в екологічному середовищі. Тому важливо не лише залучати іноземні інвестиції, а й забезпечувати їх якість, ефективність та відповідність стратегічним пріоритетам держави.

Особливої ваги ППІ набувають для економік, що перебувають у перехідному стані або в умовах кризових трансформацій, як-от Україна. У таких країнах інвестиції з-за кордону не лише виконують ресурсну функцію, але й сигналізують про довіру до національного ринку. Проте важливо не лише залучити інвестиції, а й забезпечити їх якість, ефективність використання та довгострокову сталість [23].

Для України ПІ є життєво важливим джерелом капіталу, особливо в умовах війни, руйнування інфраструктури, обмеженого доступу до зовнішніх фінансових ринків та низького рівня внутрішніх заощаджень. Історично надходження ПІ до України були нестабільними та значною мірою залежали від політичної ситуації, реформ, рівня корупції та зовнішньої безпеки [10].

З огляду на плани відбудови України після завершення війни, роль ПІ суттєво зросте. За оцінками міжнародних партнерів (Світовий банк, ЄБРР), обсяг необхідних інвестицій у відновлення інфраструктури, промисловості та соціальної сфери сягатиме сотень мільярдів доларів США. Основним джерелом цих коштів мають стати:

- Міжнародна фінансова допомога та державні гарантії;
- Страхування воєнних ризиків для іноземних інвесторів;
- Участь приватного капіталу через механізми державно-приватного партнерства;
- Заходи для підвищення прозорості, прав власності та судової реформи.

Таким чином, ПІ в Україні слід розглядати не лише як інструмент фінансування, а і як механізм довіри до держави та її інституцій.

ПІ є стратегічним інструментом економічного зростання, трансформації та інтеграції України у глобальну економіку. Вони здатні мобілізувати фінансові ресурси, прискорити модернізацію економіки, створити інституційний тиск на реформи. Проте залучення ПІ потребує не лише сприятливого інвестиційного клімату, а й глибокої аналітики щодо джерел, структури, довгострокових ефектів та викликів, зокрема проблеми *roundtripping*, військових ризиків та обмеженого верховенства права [6].

Прямі іноземні інвестиції виступають важливим індикатором конкурентоспроможності національної економіки, адже капітал спрямовується переважно до секторів із високим потенціалом зростання. Саме галузі з достатнім рівнем інституційної зрілості та економічної стійкості демонструють вищу інвестиційну привабливість [24].

1.2. Основні фактори, що впливають на обсяги та структуру прямих іноземних інвестицій

Існує значна кількість чинників, які впливають на рішення міжнародних інвесторів. Умовно всі чинники, що впливають на ПІІ, можна поділити на макроекономічні, інституційні, геополітичні та ринкові. Кожна група чинників по-різному впливає на мотивацію інвесторів залежно від їхніх цілей і типу інвестиційної стратегії.

Макроекономічна стабільність є одним із базових передумов залучення ПІІ. До основних макроекономічних показників належать:

- Темпи зростання ВВП – свідчать про потенціал економіки;
- Рівень інфляції – високі значення знижують передбачуваність витрат;
- Валютний курс і його стабільність – коливання можуть знецінити інвестиції;
- Бюджетний дефіцит і державний борг – впливають на фіскальну дисципліну та довіру;
- Процентні ставки – відображають вартість капіталу [21].

Інвестори прагнуть уникати країн з нестабільним макросередовищем, оскільки ризики втрат капіталу або обмеження на виведення прибутку суттєво зростають.

Інституційна якість у країні-реципієнті значною мірою формує довіру до правил гри, доступ до правосуддя, стабільність контрактів і захист прав власності. Основні інституційні чинники:

- Наявність незалежної судової системи;
- Ефективність державного управління та регуляторної політики;
- Рівень корупції (наприклад, за індексом CPI Transparency International);
- Простота ведення бізнесу (за рейтингом Doing Business, до його скасування у 2021 році);
- Захист іноземного інвестора на законодавчому рівні.

Країни з прозорим регулюванням та незалежними судами приваблюють більше інвестицій. Натомість країни з високим рівнем корупції, слабкою судовою системою та зарегульованістю економіки втрачають конкурентну перевагу.

Політична та безпекова ситуація є вирішальними для прийняття інвестиційних рішень, особливо у довгострокових проектах. Основні ризики:

- Воєнні конфлікти (як у випадку України);
- Територіальні суперечки;
- Санкційні обмеження;
- Нестабільність уряду чи часта зміна економічного курсу [20].

Україна є яскравим прикладом держави, де позитивний економічний потенціал постійно нівелюється воєнно-політичними ризиками. Так, починаючи з 2014 року, інвестиційна привабливість країни істотно постраждала через анексію Криму, бойові дії на Донбасі, а з 2022 року — внаслідок повномасштабного вторгнення Росії.

Ринкові детермінанти орієнтуються на економічну вигоду та конкурентні переваги певної юрисдикції:

- Обсяг внутрішнього ринку та його зростання;
- Платоспроможність населення;
- Доступ до трудових ресурсів, зокрема з високою або низькою вартістю;
- Розвинена інфраструктура (логістика, комунікації, енергетика);
- Наявність природних ресурсів.

Часто ПІІ орієнтуються або на внутрішній попит, або на використання ресурсної бази країни-реципієнта (наприклад, природні ресурси, дешева робоча сила).

У сучасних умовах глобалізації ПІІ відіграють дедалі вагомішу роль у забезпеченні економічного зростання, особливо в країнах із ринковою трансформацією. Дослідження свідчать, що політичні та технологічні чинники дедалі більше впливають на динаміку міжнародних інвестиційних потоків, формуючи довгострокові тренди залучення капіталу [6].

Макроекономічна стабільність, передбачуваність валютного курсу та зростання ВВП створюють базу для довіри інвесторів. Інституційна якість — незалежність судової влади, захист прав власності та низький рівень корупції — підсилюють інвестиційну безпеку. Геополітична стабільність виступає критичним фактором у сучасних реаліях, особливо для України, яка зазнає масштабного військового вторгнення з боку Росії. Нарешті, ринкові характеристики формують базу для ефективного розміщення іноземного капіталу.

1.3. Методологічні підходи до аналізу та моделювання ПІІ

Дослідження прямих іноземних інвестицій як економічного явища потребує комплексного методологічного підходу, який поєднує як класичні економічні теорії, так і сучасні кількісні та аналітичні інструменти. У фокусі аналізу опиняються причини, структура, наслідки, динаміка та географічний розподіл ПІІ, а також прогностичні моделі, які дозволяють оцінити потенційні обсяги надходження капіталу.

Одним з найвідоміших концептуальних підходів є еkleктична парадигма (OLI-модель) Дж. Даннінга (1988), яка пояснює рішення компаній здійснювати ПІІ на основі трьох груп переваг:

- Ownership advantages (O) – специфічні переваги інвестора (технології, бренди, управлінські навички);
- Location advantages (L) – переваги країни-реципієнта (ресурси, ринок, інститути);
- Internalization advantages (I) – вигоди від внутрішнього контролю над операціями.

Цей підхід широко застосовується у макроекономічних та регіональних дослідженнях, дозволяючи пояснити інвестиційну привабливість певних країн або секторів [17].

Іншим важливим методом є гравітаційна модель, яка аналізує потоки ПІІ між країнами за аналогією з законом гравітації: інвестиційний потік між двома

країнами прямо пропорційний їхнім економічним масштабам (ВВП, населення) і обернено пропорційний міждержавній "відстані" (географічній, мовній, культурній, інституційній).

Сучасна прикладна економіка широко використовує економетричні інструменти для оцінки впливу різноманітних факторів на ПІІ. Найбільш поширені методи включають:

- Регресійний аналіз — класичні та панельні моделі, де залежною змінною виступає обсяг ПІІ, а незалежними — макроекономічні показники (ВВП, інфляція, відкритість торгівлі, рівень корупції тощо). Наприклад, Bevan & Estrin (2004) виявили, що важливими детермінантами ПІІ у країни Центральної та Східної Європи є розмір ринку, політична стабільність та інституційна якість.
- Аналіз часових рядів — використовується для дослідження трендів, циклів, сезонності в надходженні ПІІ. Моделі типу ARIMA, VAR чи VECM дозволяють аналізувати взаємозв'язки між інвестиціями та макроекономічними індикаторами в динаміці.
- Коінтеграційний аналіз — дозволяє виявити довгострокову рівновагу між змінними (наприклад, між ПІІ та ВВП), навіть за наявності тимчасових відхилень у короткому періоді.
- Кореляційний аналіз — визначає силу і напрям зв'язку між ПІІ та окремими змінними. Наприклад, позитивна кореляція між ПІІ та індексом економічної свободи свідчить про важливість інституційного середовища.
- Кластерний аналіз — дозволяє групувати країни-інвестори або регіони за схожими інвестиційними характеристиками, виявляючи типові профілі інвесторів.

У сучасній науковій практиці спостерігається активне впровадження методів машинного навчання (ML) для аналізу ПІІ, особливо для прогнозування потоків або ідентифікації ключових змінних:

- Random Forest, SVM — застосовуються для побудови моделей класифікації та регресії. Наприклад, ML може виявити найвагоміші фактори, що впливають на рішення про розміщення ПІІ, з урахуванням великої кількості вхідних змінних (інституційних, фінансових, демографічних).
- Text mining та аналіз настроїв у ЗМІ — використовуються для побудови індикаторів очікувань інвесторів або оцінки сприйняття інвестиційного клімату через новини, заяви політиків, ринкові звіти.
- Геоелекономічний аналіз — комбінує просторову економіку та аналіз конфліктів/ризиків. Зокрема, при моделюванні ПІІ в Україну враховуються військові ризики, близькість до кордонів з ЄС або зоною бойових дій, доступність логістичної інфраструктури [17].

Методологічні підходи до аналізу ПІІ постійно удосконалюються з розвитком економічної науки та аналітичних інструментів. Сьогодні дослідники мають у своєму розпорядженні широкий арсенал: від класичних макроекономічних моделей до методів штучного інтелекту. Для України, з її складним інвестиційним профілем, особливо важливо враховувати якісну складову інвестицій, фільтрувати фіктивні потоки та моделювати реальну поведінку стратегічних інвесторів.

1.4. Проблема roundtripping у статистиці прямих іноземних інвестицій

Однією з важливих методологічних та аналітичних проблем при дослідженні обсягів прямих іноземних інвестицій є так зване явище “roundtripping” — повернення капіталу, що спочатку виводиться з країни, а потім реінвестується назад під виглядом іноземних інвестицій. Цей феномен спотворює офіційну статистику ПІІ, перебільшуючи реальний рівень зовнішнього інтересу до економіки країни.

Таке повернення капіталу дозволяє інвесторам скористатися податковими преференціями, які надаються іноземним інвесторам; легалізувати доходи, що були отримані неофіційним шляхом; обійти валютні або інші регуляторні

обмеження та забезпечити анонімність власника або захист активів у нестабільній юридичній системі [16].

Згідно з дослідженнями, roundtripping є розповсюдженою практикою у країнах із слабкими інституціями, високим рівнем корупції або нестабільною податковою політикою [12]. Часто такий тип “інвестицій” проходить через офшорні юрисдикції — Кіпр, Віргінські острови, Беліз, Панаму, ОАЕ тощо.

Roundtripping має подвійний аналітичний ефект:

- Статистичне викривлення: частина ПІІ насправді не є зовнішнім вкладенням, що створює хибне уявлення про довіру іноземного капіталу.
- Політична маніпуляція: влада країни може демонструвати зростання іноземних інвестицій, хоча фактично відбувається повернення місцевого капіталу.

У моделюванні та аналізі ПІІ відсутність врахування roundtripping може призвести до:

- переоцінки ефективності економічної політики;
- хибних прогнозів довгострокових інвестиційних потоків;
- неправильного розуміння географічної структури інвестицій.

В Україні проблема капіталу, що повертається з закордону, є особливо актуальною. Згідно з даними НБУ та дослідженнями експертів, значна частина ПІІ має ознаки roundtripping [15]. Найчастіше капітал реінвестується через юрисдикції з низьким рівнем податкового навантаження або високим рівнем банківської та корпоративної анонімності, зокрема:

- Кіпр — тривалий час був найбільшим «інвестором» в Україну, хоча реальні потужності економіки цієї країни не співвідносяться з обсягами інвестицій.
- Нідерланди — ще одна поширена країна-«донор» ПІІ, через яку українські бізнес-групи структуровано виводять капітал.
- Швейцарія, Австрія, Віргінські острови — приклади податково вигідних юрисдикцій.

Наявність податкових стимулів для іноземних інвесторів в Україні сприяла появі штучної мотивації для «виведення» власного капіталу з подальшим поверненням.

У науковій і прикладній літературі запропоновано декілька методів ідентифікації roundtripping:

1. Порівняння потоків ПІІ за країнами з економічними масштабами і реальними комерційними зв'язками;
2. Країновий аналіз через структуру власності підприємств (beneficial ownership);
3. Поєднання даних з кількох джерел — реєстрів юридичних осіб, банківських звітів, податкових декларацій;
4. Індикативний аналіз – наприклад, значна частка ПІІ з офшорів або країн, які самі є нетто-реципієнтами інвестицій.

Для України актуальним є розвиток державної системи моніторингу бенефіціарної власності, прозорості звітності компаній та міжнародного обміну податковою інформацією.

Хоча roundtripping формально збільшує показники ПІІ, він не несе нових технологій, управлінських практик чи зовнішнього експертного досвіду. Це капітал із вже наявним українським походженням, який лише використовує інституційні прогалини та податкові схеми.

Як наслідок знижується довіра до статистичних даних; ускладнюється проведення якісного економічного аналізу та зменшується ефективність політики залучення справжніх іноземних інвесторів.

Явище roundtripping є серйозним аналітичним викликом для країн із перехідною економікою, зокрема для України. Воно спотворює уявлення про справжній рівень зовнішніх інвестицій, погіршує якість економічної статистики та створює хибну картину довіри іноземного бізнесу. Для підвищення прозорості й ефективності інвестиційної політики необхідно:

- розвивати системи ідентифікації кінцевих бенефіціарів;
- посилювати співпрацю з міжнародними податковими організаціями;

- впроваджувати ефективні методи верифікації джерел капіталу;
- створювати однакові умови для внутрішніх і зовнішніх інвесторів, щоб усунути штучні стимули для виведення та повернення капіталу.

Урахування цього чинника в емпіричному аналізі ПІІ є обов'язковим для отримання об'єктивної картини інвестиційної активності та формування релевантних рекомендацій для економічної політики.

Висновки до розділу 1

У результаті аналізу теоретичних засад дослідження прямих іноземних інвестицій можна зробити висновок, що ПІІ є не лише важливим джерелом фінансових ресурсів, а й ключовим елементом економічної трансформації та зростання для країн із перехідною економікою, зокрема для України. Вони сприяють модернізації виробництва, створенню нових робочих місць, трансферу технологій та інтеграції у світову економіку.

Значення ПІІ в умовах сучасних викликів, включно з воєнною агресією проти України, суттєво зростає. Водночас забезпечення стабільного припливу іноземного капіталу вимагає розуміння комплексу чинників, що впливають на інвестиційні рішення. До таких чинників належать: макроекономічна стабільність, якість інституційного середовища, політична та геополітична ситуація, характеристики внутрішнього ринку та стратегічна привабливість окремих галузей.

Розглянута в межах цього розділу класифікація типів інвесторів за мотиваційними ознаками (market-seeking, resource-seeking, efficiency-seeking, strategic asset-seeking) дозволяє краще зрозуміти логіку поведінки капіталу та шляхи його ефективного залучення.

Окрему увагу приділено методам аналізу та моделювання ПІІ. Показано, що сучасна аналітика охоплює як класичні інструменти (регресійний аналіз, гравітаційні моделі), так і новітні підходи, зокрема економетрію часових рядів, машинне навчання, геоелектронне моделювання. Це відкриває нові можливості

для прогнозування інвестиційних потоків та формування ефективної державної політики.

Важливим теоретико-прикладним викликом є явище *roundtripping* — повернення капіталу під виглядом ПІІ, що спотворює статистику, знижує якість аналізу і створює ризик помилкових управлінських рішень. У контексті України ця проблема має системний характер через значну частку інвестицій із формально «іноземних» юрисдикцій, які фактично є інструментами реінвестування українських резидентів.

Таким чином, для глибокого аналізу ПІІ та формування ефективної політики їх залучення необхідно поєднувати теоретичне розуміння із практичними механізмами верифікації даних, фільтрації капіталу за джерелом походження та багатофакторного моделювання. Результати цього розділу закладають концептуальну основу для подальшого прикладного аналізу надходжень ПІІ в Україну, який буде здійснено у наступному розділі.

Отримані теоретичні висновки є основою для практичного аналізу прямих іноземних інвестицій в Україні, який буде здійснено в наступному розділі. Зокрема, на базі розглянутих підходів у Розділі 2 буде проведено аналіз структури, динаміки та географії ПІІ, із врахуванням особливостей статистичного обліку та впливу внутрішніх і зовнішніх факторів.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ ТА ДИНАМІКИ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ

У цьому розділі здійснено поглиблений аналіз стану та динаміки прямих іноземних інвестицій в Україні, що є ключовим показником відкритості національної економіки та її інтегрованості у глобальні фінансові потоки. Особлива увага приділяється не лише загальній динаміці надходжень іноземного капіталу, а й структурним характеристикам ПІІ: регіональному та галузевому розподілу, а також країнам-партнерам, які забезпечують інвестування.

Світові обсяги ПІІ, як і в Україні, є чутливими до глобальних кризових процесів. Зокрема, пандемія COVID-19 спричинила різке скорочення інвестицій у 2020 році, а вже у 2022–2023 роках ключовим фактором дестабілізації стало повномасштабне вторгнення РФ в Україну. Цей конфлікт кардинально змінив інвестиційні пріоритети, спонукавши інвесторів до переоцінки географічних ризиків та зменшення вкладень у регіони з підвищеною воєнною загрозою [24].

Для підвищення об'єктивності оцінки інвестиційного клімату використано сучасні аналітичні інструменти — індекс інвестиційної привабливості, ABC-XYZ класифікацію регіонів та RFM-аналіз країн. Такий підхід дозволяє виявити закономірності та асиметрії у притоку ПІІ, визначити сильні й слабкі сторони інвестиційного середовища та сформулювати практичні рекомендації щодо його поліпшення.

2.1. Динаміка надходжень прямих іноземних інвестицій в Україну

Рівень надходжень прямих іноземних інвестицій в Україну зазнає значних коливань, зумовлених комплексом як зовнішніх, так і внутрішніх чинників. Серед них ключову роль відіграють політична стабільність, воєнні дії, зміни економічної політики, глобальні фінансові кризи, епідеміологічні ризики, а також інституційна спроможність держави забезпечувати прогнозоване та безпечне середовище для інвесторів.

Для оцінки загальної привабливості країни для інвесторів використовується індекс інвестиційної привабливості. Він зазвичай формується на основі

опитувань представників бізнесу, експертів, міжнародних фінансових організацій та аналітичних центрів. Індекс враховує такі чинники, як політична стабільність, стан законодавства, ефективність судової системи, рівень корупції, податкове навантаження, доступ до фінансування, стан інфраструктури та макроекономічна стабільність [15]. Значення індексу інтерпретується за шкалою: чим вищий показник, тим вищий рівень довіри інвесторів до країни як до потенційного об'єкта вкладення капіталу. В Україні, наприклад, такий індекс регулярно публікується Європейською бізнес асоціацією (ЄБА), який є одним з орієнтирів для стратегічного планування як державних структур, так і приватного сектору.

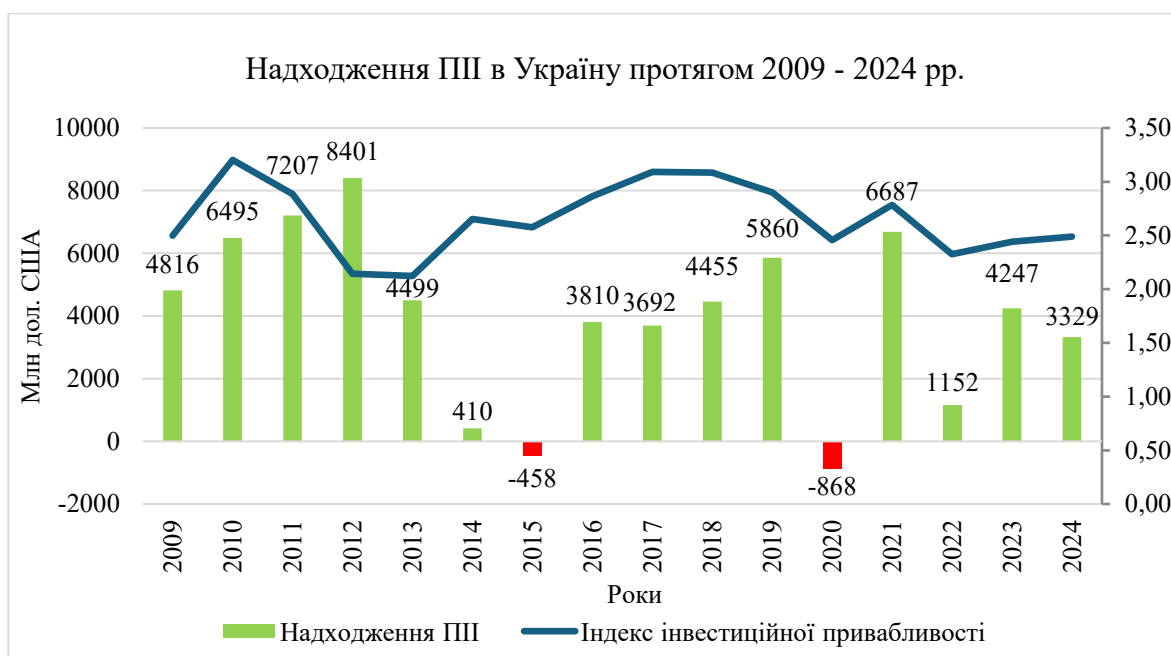

Рис. 2.1. Динаміка надходження ПІІ в Україну та індексу інвестиційної привабливості протягом 2009 – 2024 рр.

Джерело: створено автором на основі [9] та [15]

Аналіз динаміки надходжень прямих іноземних інвестицій до України у поєднанні з індексом інвестиційної привабливості дає змогу оцінити загальний інвестиційний клімат країни, виявити ключові тенденції та критичні періоди впливу зовнішніх і внутрішніх факторів.

Упродовж 2009–2012 рр. в Україні спостерігалось поступове зростання ПІІ: з \$4,8 млрд у 2009 р. до пікового значення \$8,4 млрд у 2012 р. Цей період

супроводжувався також високими значеннями індексу інвестиційної привабливості, який перевищував позначку 2,5, що свідчило про позитивне сприйняття України міжнародними інвесторами. Така тенденція була зумовлена стабільною макроекономічною ситуацією, лібералізацією фінансового ринку та активною участю України у міжнародних економічних процесах.

Починаючи з 2013 року, спостерігається різке падіння обсягів ПІІ. У 2014 році приплив інвестицій майже припинився (лише \$410 млн), а у 2015 році спостерігався навіть відтік капіталу (–\$458 млн). Ці зміни безпосередньо пов'язані з політичною кризою, анексією Криму, збройним конфліктом на сході країни, а також загостренням економічної нестабільності. Попри це, індекс інвестиційної привабливості залишався порівняно стабільним, зберігаючись на рівні 2,0–2,5, що може свідчити про віру частини інвесторів у потенціал відновлення.

У 2016–2019 рр. спостерігається поступове відновлення інвестиційної активності. Надходження ПІІ зросли до \$5,9 млрд у 2019 році, що супроводжувалося зростанням індексу інвестиційної привабливості до рівня 3,0. Це може свідчити про певну стабілізацію економічного середовища, зокрема завдяки макрофінансовій допомозі з боку міжнародних організацій та структурним реформам.

Однак у 2020 році Україна знову зіткнулась з різким відпливом капіталу (–\$868 млн), що було наслідком глобальної пандемії COVID-19, а також внутрішніх політичних та економічних викликів. Індекс інвестиційної привабливості також знизився до одного з найнижчих рівнів за весь період, що сигналізувало про втрату довіри інвесторів.

У 2021 році спостерігається відновлення позитивної динаміки — ПІІ сягнули \$6,7 млрд, а індекс зріс до 2,8. Проте з 2022 року обсяг ПІІ знову стрімко зменшується на фоні повномасштабної війни: лише \$1,2 млрд у 2022 році та \$3,3 млрд у 2024 році. Попри певне відновлення, обсяги інвестицій залишаються нижчими за довоєнний рівень. Індекс інвестиційної привабливості поступово

зростає, однак не досягає пікових значень попередніх років, зберігаючись у межах 2,5.

Воєнні дії, що тривають з 2022 року, суттєво вплинули на формування інвестиційного середовища. Серед ключових бар'єрів фігурують геополітична невизначеність, зростання цін на енергоносії, інфляційний тиск, скорочення доступу до ресурсів і загальне погіршення безпекових умов. Це суттєво знижує інтерес інвесторів до довгострокових капіталовкладень у країни з підвищеним рівнем ризику.

Загалом аналіз свідчить про чутливість інвестиційного клімату України до політичної стабільності, воєнних ризиків і зовнішньоекономічної ситуації. Позитивні тенденції спостерігаються у періоди макроекономічної стабілізації та реформ, тоді як геополітичні кризи та війна призводять до відпливу капіталу та втрати інвестиційної привабливості. Для забезпечення сталого зростання обсягів ПІІ Україні необхідно зміцнювати правову систему, гарантувати захист прав власності, зменшувати корупцію та формувати прозоре регуляторне середовище.

2.2. Класифікація регіонів України за обсягами та стабільністю прямих іноземних інвестицій

Класифікація регіонів України за обсягами та стабільністю прямих іноземних інвестицій є важливим інструментом для виявлення просторових закономірностей інвестування та формування ефективної інвестиційної політики. Регіональні відмінності у залученні ПІІ мають суттєвий вплив на динаміку розвитку національної економіки: індустріально розвинуті області, як правило, акумулюють більшу частку іноземного капіталу, тоді як менш розвинені території залишаються поза фокусом міжнародних інвесторів. Така диференціація зумовлює необхідність аналітичного підходу до оцінки інвестиційної привабливості регіонів не лише за обсягами, але й за стабільністю надходжень.

Застосування ABC-XYZ аналізу дозволяє здійснити типологізацію регіонів за критеріями значущості та передбачуваності ПІІ, що, своєю чергою, створює

підґрунтя для адресної державної підтримки, стратегічного планування та оптимізації розподілу ресурсів. Цей метод дозволяє одночасно оцінити важливість регіону за обсягом ПІІ (критерій ABC) та стабільність надходження інвестицій у часовій динаміці (критерій XYZ).

Таблиця 2.1

Розподіл регіонів України за результатами ABC-XYZ аналізу прямих іноземних інвестицій

	X	Y	Z
A	Київ, Львівська, Полтавська	Дніпропетровська, Київська	-
B	Закарпатська, Чернігівська, Хмельницька, Вінницька	Кіровоградська, Харківська, Житомирська, Миколаївська, Волинська	Одеська, Чернівецька, Черкаська, Запорізька
C	-	Рівненська	Тернопільська, Сумська, Івано- Франківська

Джерело: створено автором на основі проведеного аналізу

Таблиця 2.2

Матриця результатів ABC-XYZ аналізу прямих іноземних інвестицій

	X	Y	Z	Загалом
A	3	2	0	5
B	4	5	4	13
C	0	1	3	4
Загалом	7	8	7	22

Джерело: створено автором на основі проведеного аналізу

У результаті регіони України були розподілені на дев'ять груп за матрицею ABC-XYZ. Нижче наведено детальний аналіз отриманих груп та запропоновано

практичні рекомендації щодо покращення інвестиційної політики на регіональному рівні.

Категорія АХ: до цієї категорії увійшли м. Київ, Полавська та Львівська область. Вони демонструють найвищі обсяги інвестицій у поєднанні з низьким рівнем варіативності, що свідчить про сталість та передбачуваність інвестиційних потоків.

Рекомендації:

- Продовжувати розвиток інфраструктури, логістики, ділових сервісів.
- Використовувати регіони як приклади успішної інвестиційної практики для інших областей.
- Активно просувати їх у міжнародних рейтингах і презентаціях.

Категорія АУ: у цю категорію потрапили Дніпропетровська та Київська області. Хоча обсяги інвестицій тут високі, проте спостерігаються помірні коливання, що може бути пов'язано з галузевою структурою ПІІ або місцевими адміністративними факторами.

Рекомендації:

- Провести аналіз змін, що впливають на інвестиційну динаміку.
- Забезпечити стабільність регіональної політики та прозорість процедур.
- Створити умови для довгострокових інвестицій (через страхування ризиків, гарантії, державно-приватне партнерство).

Категорія ВХ: Закарпатська, Чернігівська, Хмельницька та Вінницька області мають помірні обсяги ПІІ, проте характеризуються високою стабільністю цих потоків.

Рекомендації:

- Варто реалізовувати пілотні проекти масштабування успішного досвіду із категорії АХ.
- Розвивати індустріальні парки, логістичні вузли, ІТ-кластери.
- Стимулювати місцеві органи влади до активного залучення інвесторів.

Категорія ВУ: до цієї категорії входять Кіровоградська, Волинська, Харківська, Миколаївська та Житомирська області. Їх потенціал досить

помірний, а коливання інвестицій свідчать про наявність локальних обмежень або слабку промоцію.

Рекомендації:

- Необхідна активізація роботи регіональних агенцій з інвестицій.
- Варто впровадити навчальні програми для місцевої влади щодо комунікації з інвесторами.
- Опрацювати напрямки диверсифікації економіки.

Категорія BZ: Одеська, Чернівецька, Черкаська та Запорізька області мають помітну варіативність ПІІ за відносно невеликих обсягів. Причинами можуть бути інфраструктурні обмеження, безпекові чинники, або вузька галузева спеціалізація.

Рекомендації:

- Провести оцінку бізнес-середовища та інфраструктури.
- Розробити точкові інвестиційні програми з міжнародною технічною допомогою.
- Визначити та підтримати драйвери росту (портова логістика, аграрний сектор, туризм тощо).

Категорія СУ: єдиним представником є Рівненська область. Область не є стратегічним регіоном з точки зору загального обсягу ПІІ. Водночас, помірна стабільність інвестиційної активності свідчить про наявність певної інституційної або бізнес-основи, яка приваблює обмежене, але регулярне інвестування.

Рекомендації:

- Фокус на якісному масштабуванні: варто поглибити співпрацю з наявними підприємствами, щоб розширити їхню присутність або залучити нові проєкти в суміжні галузі.
- Промоція для нових секторів: визначити галузі, які можуть бути привабливими для інвесторів (екологічне виробництво, деревообробка, логістика), і просувати регіон як зону для "безпечних, довгострокових, але помірних" інвестицій.

Категорія CZ: до цієї найпроблемнішої категорії потрапили Тернопільська, Сумська та Івано-Франківська області. Вони мають низькі та нестабільні ПІІ, що свідчить про системну відсутність інвестиційної привабливості.

Рекомендації:

- Необхідна стратегічна інтервенція з боку держави: створення спеціальних економічних зон, субсидованих індустріальних кластерів.
- Стимулювання кооперації з місцевими підприємцями, залучення діаспори.
- Проведення маркетингової кампанії для формування позитивного інвестиційного іміджу.

Проведений ABC-XYZ аналіз виявив суттєву нерівномірність розподілу прямих іноземних інвестицій в Україні у 2015–2024 роках. Регіони чітко поділяються за двома критеріями: обсягами інвестицій та стабільністю їх надходження.

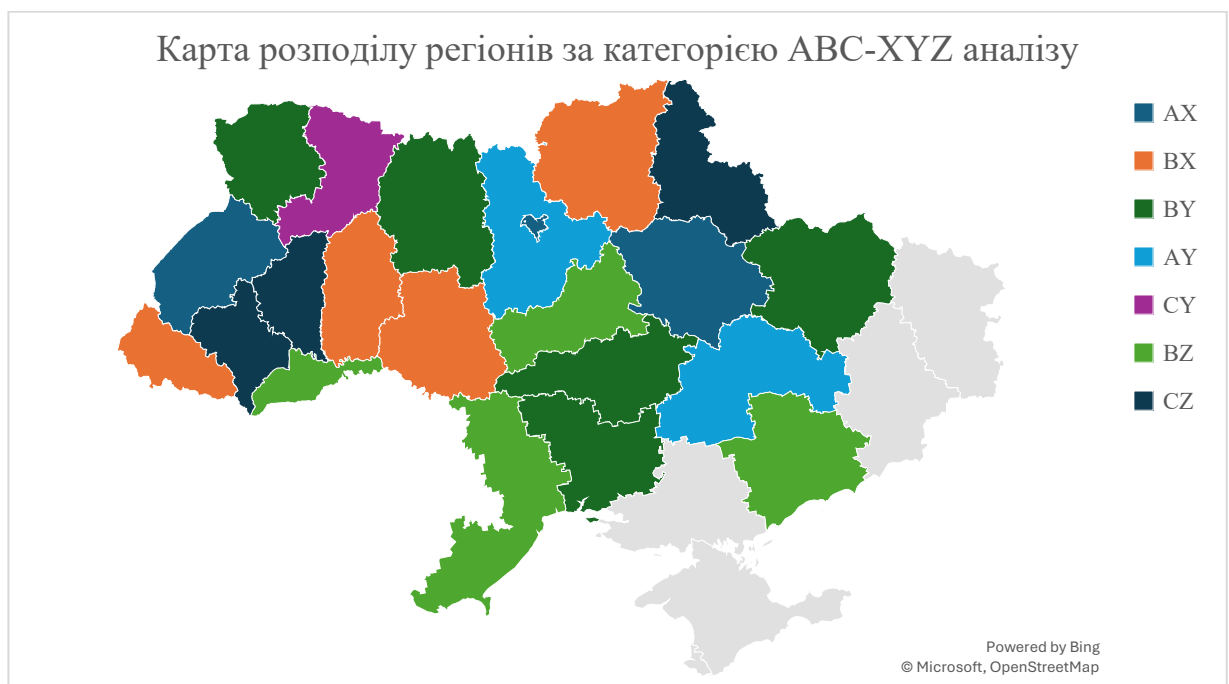

Рис. 2.1. Карта розподілу областей України за категорією за результатами ABC-XYZ аналізу

Джерело: створено автором на основі проведеного аналізу

Лідером за привабливістю та стабільністю очікувано є м. Київ, який концентрує найбільшу частку ПІІ завдяки розвиненій інфраструктурі, наявності штаб-квартир компаній та фінансових установ. Разом із ним до групи

найпривабливіших входить Львівська область, що вигідно вирізняється транспортною доступністю, близькістю до ЄС та активною економічною політикою.

Дніпропетровська та Київська області мають великі, але нестабільні потоки ПІІ. Це вказує на значний потенціал, що обмежується зовнішніми ризиками та коливаннями ділового середовища. Регіони з помірними, але стабільними обсягами інвестицій — як-от Полтавська, Хмельницька чи Чернігівська області — можуть стати основою для більш збалансованого регіонального розвитку за умови посилення інфраструктури та привабливості для інвестицій.

Натомість групи ВZ і CZ демонструють низький рівень інвестицій при високій волатильності. Це свідчить про наявність системних обмежень: слабкий розвиток інфраструктури, відтік населення, близькість до зони бойових дій тощо. Такі регіони потребують цілеспрямованої державної підтримки — через пільгові режими, локальні програми стимулювання бізнесу, розвиток кластерів і логістичних вузлів.

Загалом аналіз показує, що інвестиційне середовище в Україні є нерівномірним, і для ефективної регіональної політики потрібна диференційована стратегія, яка враховує індивідуальні характеристики та потенціал кожного регіону.

2.3. Класифікація регіонів України за обсягами та стабільністю прямих іноземних інвестицій

Для комплексної оцінки впливу прямих іноземних інвестицій на економіку України важливо не лише дослідити географічну структуру та динаміку надходжень, а й проаналізувати галузевий розподіл вкладень та генерацію доходів, які ці інвестиції забезпечують. Два ключові показники в цьому контексті — залишки ПІІ на кінець року та доходи від інвестицій протягом року, що дають змогу оцінити як масштаби присутності іноземного капіталу, так і його ефективність у конкретних секторах.

Рис. 2.2. Розподіл залишків ПІІ за видами економічної діяльності на 2024 рік
Джерело: створено автором на основі [8]

Згідно з даними за 2024 рік, найбільший обсяг накопичених ПІІ зосереджено в промисловості — 40% усіх інвестицій. Це свідчить про стратегічну зацікавленість іноземних інвесторів у базових секторах економіки, зокрема у виробництві, переробній промисловості, енергетиці та видобутку сировини.

На другому місці — оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспорту (17%), що демонструє привабливість споживчого ринку України та динаміку внутрішнього попиту.

До трійки лідерів також входить фінансова та страхова діяльність (10%), яка залишається ключовим інструментом для входу іноземного капіталу та розміщення фінансових ресурсів.

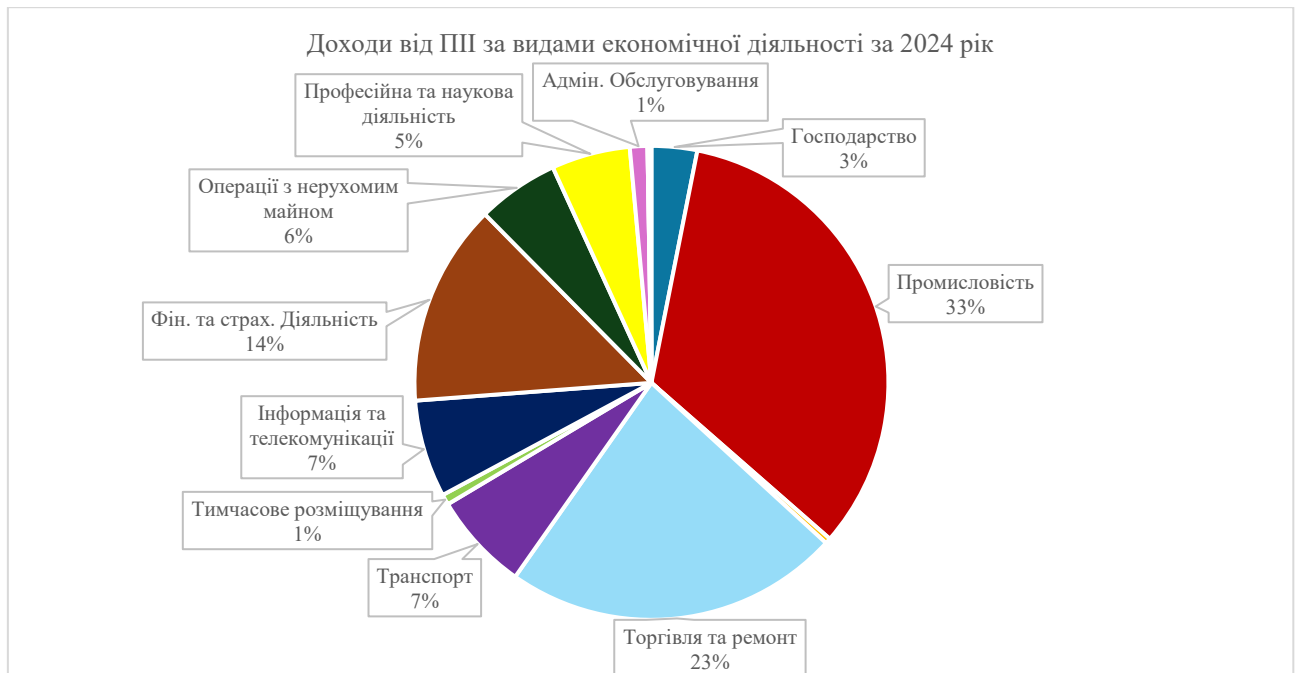

Рис. 2.3. Розподіл доходів від ПІІ за видами економічної діяльності за 2024 рік
Джерело: створено автором на основі [8]

Аналіз доходів, отриманих у 2024 році, демонструє схожу, але не ідентичну структуру. Найвищі доходи також генерує промисловість — 33%, що підтверджує її роль як ключового донора валютної виручки та прибутків для інвесторів.

На другому місці — торгівля та ремонт (23%), яка, попри дещо нижчі залишки, забезпечує високу оборотність капіталу.

Цікаво, що фінансова та страхова діяльність формує 14% доходів, що навіть перевищує її частку в загальних залишках, свідчачи про високу ефективність вкладень у цю сферу.

Порівняльний аналіз структури залишків та доходів ПІІ дозволяє зробити кілька висновків:

1. Промисловість зберігає домінуючу позицію як за обсягом вкладень, так і за ефективністю, що свідчить про довіру інвесторів до традиційних галузей реального сектора.
2. Фінансова сфера та ІТ мають відносно менші залишки, але високу прибутковість, що робить їх перспективними для подальшого розширення.

3. Сектори з високими залишками, але низькою доходністю (наприклад, нерухомість) можуть свідчити про накопичення активів або нерухомого капіталу без активної експлуатації.
4. Галузі з низькими частками в обох розрізах (культура, спорт, готельно-ресторанний бізнес) потребують додаткових стимулів для залучення інвесторів.

Загалом, структура ПІІ в Україні залишається збалансованою між традиційними та новими секторами, але вимагає стратегічного підходу до активізації ефективних напрямів — таких як цифрова економіка, фінансові послуги та логістика.

2.4. Аналіз прямих іноземних інвестицій за країнами походження

Оцінка прямих іноземних інвестицій за країнами походження має критичне значення для розробки ефективної інвестиційної політики. Такий аналіз дає змогу:

- визначити ключових партнерів, з якими слід посилювати двосторонні економічні зв'язки;
- оцінити сталість і динаміку інвестиційної активності в часі;
- виявити країни з потенціалом повернення до активної співпраці;
- розуміти географічну диверсифікацію капіталу та ризики його концентрації;

Для оцінки та класифікації країн за рівнем інвестиційної активності щодо України було застосовано модель RFM. Такий підхід дозволяє виявити країни з найвищою актуальністю, сталістю та фінансовою значущістю інвестицій:

- Recency (R) — актуальність інвестицій (1 = інвестували у 2024 р., 3 = востаннє до 2022 р.);
- Frequency (F) — регулярність інвестування за останні 10 років (1 = 10 років поспіль, 3 = ≤ 4 років);
- Monetary (M) — загальний фінансовий обсяг (1 = високий, 3 = низький або від'ємний).

Таблиця 2.3

Розподіл країн світу за результатами RFM аналізу прямих іноземних
інвестицій

Категорія	RFM-коди	Кількість	Ключові країни
Стратегічні ключові інвестори	111	23	Кіпр, Нідерланди, Німеччина, Австрія, США, Швейцарія
Інвестори з динамічним інтересом	112	16	Литва, Словаччина, Греція, Ізраїль
	121	1	Республіка Корея
	122	5	Словенія, Хорватія
Перспективні, але нерегулярні	132	4	Австралія, Північна Македонія
	221	1	Ірландія
	222	5	Бельгія, Китай
	232	1	Ісландія
Тимчасово втрачені інвестори	322	2	Іран, Туркменистан
	323	1	Сирія
	332	10	Ірак, Пакистан, Таїланд
	333	5	Нова Зеландія, Єгипет
Країни з чистим відтоком капіталу	113	9	Японія, Чехія, Панама, Латвія
	123	2	Сінгапур
	133	2	Ліберія, Чорногорія
	223	4	Португалія, Сербія

Джерело: створено автором на основі проведеного аналізу

Стратегічні ключові інвестори: Країни з цієї групи регулярно інвестували в Україну всі 10 років, продовжили це робити після 2022 року, і мають найбільші накопичені обсяги інвестицій.

Нідерланди — країна-лідер за обсягами ПІІ в Україну. Часто є каналом інвестицій з інших країн через холдингові структури. Кіпр — довгий час був основним транзитним офшором, нині зберігає стабільність, попри посилені

контроль. Німеччина, Австрія — представляють потужний європейський виробничо-індустріальний інтерес, особливо в промисловості, агро, логістиці.

США та Велика Британія — активні в ІТ, стартапах, венчурному капіталі та юридично-фінансовій підтримці.

Рекомендації:

- Пріоритет у переговорах, двосторонніх угодах і бізнес-форумах.
- Запрошення до інфраструктурних та стратегічних проєктів (індустріальні парки, відбудова України).
- Публічне визнання та просування як флагманів інвестиційного співробітництва.

Інвестори з динамічним інтересом: Ці країни також інвестують регулярно та активно, але обсяг вкладень нижчий, або не всі 10 років поспіль. Ці країни можуть стати стратегічними партнерами за умови активізації економічної співпраці, укладання нових угод про захист інвестицій тощо.

Литва та Словаччина — стабільно активні в останні роки, з фокусом на логістику, агро та обслуговування бізнесу. Литва — активний лобіст українських інтересів у ЄС. Ізраїль — інвестує переважно в нерухомість, медицину, ІТ та послуги, хоча політична волатильність ускладнює прогнозування. Південна Корея — новий гравець з цікавістю до виробничого аутсорсингу, електроніки, інфраструктури.

Рекомендації:

- Поглиблення діалогу через торгові місії та бізнес-форуми.
- Надання податкових/регуляторних стимулів для довгострокових проєктів.
- Залучення профільних асоціацій та бізнес-кластерів цих країн.

Перспективні, але нерегулярні: Ці країни мали активність у минулому, але або втратили сталість, або тимчасово припинили інвестування. Потребують політичного або економічного стимулювання для повернення до сталих інвестицій.

Бельгія та Північна Македонія — європейські інвестори, що не завжди стабільні, але мають досвід в агро, харчовій промисловості та послугах. Китай

— попри складні політичні обставини, Китай повертається в торгівлю, логістику та агросектор. Ірландія — відома як хаб для ІТ-компаній, які опосередковано працюють в Україні.

Рекомендації:

- Проведення цільових інформаційних кампаній про нові можливості в Україні.
- Запрошення до проєктів державно-приватного партнерства.
- Аналіз бар'єрів минулої діяльності — полегшення регуляторного доступу.

Тимчасово втрачені інвестори: Ці країни припинили інвестування до 2022 року та не відновили його станом на 2024 рік. Часто це свідчить про погіршення ризикової оцінки України з боку інвестора.

Нова Зеландія — в минулому проявляла інтерес до інфраструктури, логістики, машинобудування, але після 2022 року — повний вихід. Пакистан та Ірак — ПІІ з цих країн мали епізодичний або специфічний характер (енергетика, окремі торгові проєкти). Часто ці країни стикаються з валютними обмеженнями чи санкціями. Кайманові острови, Кюрасао, Маврикій — поодинокі, але символічні гравці, часто пов'язані з транзитом капіталу або офшорними структурами.

Рекомендації:

- Проведення інвентаризації причин виходу: геополітичні, економічні, корпоративні.
- Надання гарантій та інструментів страхування ризиків
- Включення у програми реінтеграції інвесторів.

Країни з чистим відтоком капіталу: Це країни, з яких капітал переважно виводився: сума операцій негативна, що свідчить про продаж активів, виведення прибутків або згортання бізнесу. Такі країни потребують окремого вивчення — можливо, вони зіткнулися з бар'єрами (регуляторними чи політичними), які слід усунути для повернення інвесторів.

Беліз, Панама, Сейшельські острови — відтік капіталу часто означає реорганізацію юридичних структур або переведення активів в інші юрисдикції,

а не втрату "реального" інвестора. Білорусь, Сербія, Вірменія — відтік капіталу є наслідком зміни геополітичних реалій, санкцій або втрати привабливості українського ринку. Японія, Сингапур — ці країни традиційно репатріюють прибутки або згортають участь у високоризикованих регіонах.

Рекомендації:

- Аналіз природи негативного сальдо: тіньовий капітал, оптимізація оподаткування, відтік через війну.
- Моніторинг транскордонних потоків з цих країн (разом із НБУ, ДПС).
- Використання антиофшорного законодавства.

Загальний аналіз показує, що статистика ПІІ в Україні у 2015–2024 роках істотно спотворюється через явище round-tripping — повернення українського капіталу через посередницькі або офшорні юрисдикції. Це ускладнює ідентифікацію реального походження інвестицій та викликає ризик надмірної концентрації в окремих країнах, які фактично виконують роль транзитних пунктів. На рис. 2.5 нижче відображено динаміку загальних надходжень ПІІ до України за 2015–2024 роки та відповідні оцінки обсягів round-tripping.

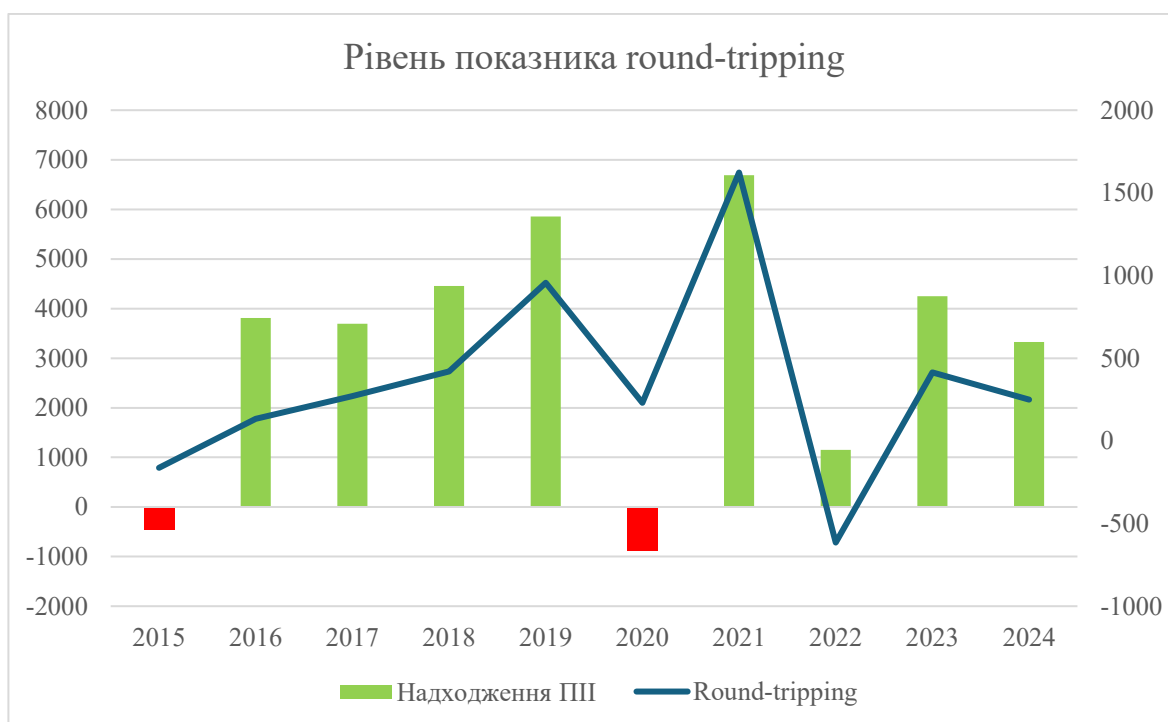

Рис. 2.4. Рівень показника round-tripping для ПІІ в Україну за 2015 – 2024 роки

Джерело: створено автором на основі [9] та [11]

У 2015, 2020 та 2022 роках спостерігаються різкі зниження показника round-tripping, а в 2015 і 2022 роках показник набував від’ємних значень, що може свідчити про виведення раніше вкладеного капіталу, що пояснюється стрімкою дестабілізацією фінансового середовища в ці періоди: . Найнижче значення фіксується у 2022 році (–615 млн дол. США), що ймовірно зумовлено повномасштабним вторгненням РФ.

Таблиця 2.4

Топ-5 країн за рівнем надходження ПІІ в Україну впродовж 2019 – 2024 років

№	Роки									
	2015		2016		2017		2018		2019	
	Країна	ПІІ	Країна	ПІІ	Країна	ПІІ	Країна	ПІІ	Країна	ПІІ
1	Росія	2076	Росія	1710	Швейцарія	843	Кіпр	1020	Кіпр	2661
2	Австрія	407	Нідерланди	783	Росія	506	Нідерланди	923	Нідерланди	589
3	Франція	340	Велика Британія	347	Німеччина	414	Швейцарія	764	Росія	297
4	Люксембург	167	Швейцарія	292	Кіпр	402	Росія	453	Швейцарія	287
5	Угорщина	156	Німеччина	257	Нідерланди	379	Німеччина	341	Польща	211
№	Роки									
	2020		2021		2022		2023		2024	
	Країна	ПІІ	Країна	ПІІ	Країна	ПІІ	Країна	ПІІ	Країна	ПІІ
1	Швейцарія	499	Кіпр	1674	Швейцарія	362	Кіпр	1130	Кіпр	1034
2	Велика Британія	221	Нідерланди	1435	Велика Британія	266	Нідерланди	1118	Нідерланди	665
3	Люксембург	214	Німеччина	695	Люксембург	262	США	360	Швейцарія	328
4	Польща	129	Швейцарія	693	США	215	Велика Британія	300	Польща	172
5	Франція	112	США	327	Франція	191	Люксембург	284	Саудівська Аравія	171

Джерело: створено автором на основі [8]

Зіставлення цієї динаміки з табл. 2.4 демонструє чіткий взаємозв’язок між зростанням показника round-tripping та інтенсивною присутністю таких юрисдикцій, як Кіпр і Нідерланди, які традиційно використовуються для

переоформлення українського капіталу: Кіпр входить до топ-3 джерел ПІІ у 2018–2024 роках, а Нідерланди стабільно потрапляють до топ-5.

Таким чином, зниження round-tripping у критичних роках співпадає з відтоком інвестицій з цих країн, що підтверджує гіпотезу про їх роль у викривленні статистики ПІІ.

Категорія «стратегічні ключові інвестори» включає Кіпр, Нідерланди, Швейцарію, Люксембург — країни, які протягом усього періоду залишалися у топ-5 за обсягами ПІІ в Україну. Проте саме вони найчастіше згадуються в міжнародних звітах як юрисдикції для реєстрації SPV-компаній (special purpose vehicle) або для оптимізації оподаткування.

Тож спираючись на ці результати, необхідно скоригувати рекомендації для цієї категорії. Ця категорія не є однорідною. Частина країн (США, Німеччина, Австрія) — дійсно стратегічні партнери з реальним інвестором. Інша частина (Кіпр, Нідерланди) — ймовірні "офшорні флагмани", через які повертається український капітал. Тож необхідним є запровадити підкатегоризацію стратегічних інвесторів з урахуванням рівня round-tripping та походження кінцевого бенефіціара.

Запровадження обов'язкового розкриття кінцевих бенефіціарів іноземних інвесторів дозволить точніше оцінювати реальну іноземність ПІІ. Розробка "очищених" показників ПІІ, які не включають транзитний та зворотний капітал, необхідна для формування ефективної інвестстратегії. RFM-аналіз без урахування походження капіталу може вводити в оману, адже не розділяє справжні іноземні інвестиції та зворотні потоки внутрішнього капіталу.

Висновки до розділу 2

Аналіз динаміки, структури та джерел прямих іноземних інвестицій в Україні, проведений у цьому розділі, дозволяє зробити низку важливих висновків щодо сучасного стану та тенденцій інвестиційного середовища країни.

Дослідження динаміки ПІІ у поєднанні з індексом інвестиційної привабливості засвідчило істотну залежність обсягів іноземного капіталу від

внутрішньополітичної стабільності, безпекової ситуації та зовнішньоекономічних викликів. Періоди відносного зростання ПІІ збігалися з фазами економічної стабілізації, реформ та активізації міжнародного співробітництва, тоді як політична криза, збройний конфлікт і глобальні потрясіння (зокрема пандемія COVID-19) призводили до суттєвого зниження обсягів інвестицій.

Регіональний розподіл інвестицій, досліджений за допомогою ABC-XYZ аналізу, виявив значну асиметрію між областями України. Найбільші та найстабільніші потоки ПІІ концентруються в окремих регіонах — насамперед у Києві, Львівській та Полтавській областях — тоді як значна частина територій має низькі або нестабільні надходження капіталу. Такий стан речей свідчить про необхідність цілеспрямованої регіональної політики, що враховуватиме інституційну, економічну та інфраструктурну специфіку окремих регіонів.

Галузевий аналіз структури залишків та доходів ПІІ засвідчив домінування традиційних секторів — передусім промисловості, торгівлі та фінансової сфери. Водночас високий рівень доходності у деяких секторах із відносно малими залишками інвестицій (наприклад, ІТ та фінансові послуги) вказує на потенціал їх подальшого розвитку як пріоритетних напрямів залучення іноземного капіталу.

Класифікація країн-інвесторів за допомогою моделі RFM дозволила ідентифікувати стратегічних партнерів, з якими доцільно поглиблювати співпрацю, а також визначити країни з втраченим або зниженим інтересом до інвестування в Україну. Такий підхід є ефективним інструментом формування адресної зовнішньоекономічної політики та концентрації ресурсів на зміцненні найперспективніших напрямів міжнародного інвестиційного партнерства.

У цілому, результати аналізу підтверджують, що формування стабільного, конкурентоспроможного та прогнозованого інвестиційного середовища в Україні є ключовою умовою залучення довгострокового іноземного капіталу. Це вимагає комплексних заходів на рівні державної політики, зокрема: удосконалення законодавства, посилення гарантій захисту прав інвесторів, зменшення

корупційних ризиків, розбудови якісної інфраструктури та підтримки інноваційних і стратегічних галузей. Водночас успішне регіональне інвестування потребує локалізованих підходів — з урахуванням ресурсного потенціалу, кадрових переваг і галузевої спеціалізації кожного регіону.

Таким чином, отримані результати становлять наукове та практичне підґрунтя для розробки ефективних механізмів активізації ПІІ в Україні в умовах складної геополітичної ситуації та необхідності економічного відновлення держави.

РОЗДІЛ 3. МОДЕЛЮВАННЯ ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ НАДХОДЖЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ

У цьому розділі проведено побудову, перевірку якості та оцінку прогнозної здатності економетричних моделей, що описують залежність прямих іноземних інвестицій в Україну від макроекономічних та інституційно-політичних чинників. Метою є визначення найбільш інформативних факторів впливу на ПІІ, аналіз динаміки змін інвестиційної активності у період з 2009 по 2024 роки, а також оцінка потенціалу застосування моделей для коротко- та середньострокового прогнозування. Проведене моделювання дозволяє кількісно оцінити взаємозв'язки між економічними показниками та реакцією інвесторів у контексті складних політичних і безпекових умов.

У цьому дослідженні було розроблено чотири економетричні моделі, спрямовані на вивчення детермінант надходжень прямих іноземних інвестицій, залишків ПІІ та індексу інвестиційної привабливості в Україні. Моделі побудовано на основі річних даних за період 2009–2022 років. Перевірку точності прогнозування здійснено для 2023–2024 років, що дозволило оцінити прикладну здатність моделей для прогнозування результатів.

На етапі моделювання були використані такі вихідні показники:

- Макроекономічні індикатори: номінальний ВВП (`nominal_gdp`), ВВП на душу населення (`gdp_per_capita`), темпи зростання ВВП (`growth_of_gdp`), середня заробітна плата (`average_salary`), індекс інфляції (`inflation_index`), рівень безробіття (`unemployment_rate`), облікова ставка (`key_policy_rate`), обсяг зовнішнього боргу (`external_debt`);
- Інституційно-політичні індикатори: індекс демократії (`democracy_index`), індекс сприйняття корупції (`corruption_perceptions_index`);
- Залежні змінні: надходження ПІІ (`FDI_flow`), залишки ПІІ (`FDI`), індекс інвестиційної привабливості (`investment_attractiveness_index`).

Таке поєднання дозволяє комплексно оцінити інвестиційний клімат з позицій економічної стабільності, інституційної зрілості та динаміки соціально-політичного розвитку [25].

3.1. Моделювання надходження ПІІ

Спершу було вирішено кількісно оцінити вплив основних макроекономічних та інституційних факторів на приплив іноземного капіталу. Враховуючи, що обсяг нових ПІІ безпосередньо реагує на зміни в діловому середовищі, модель зосереджена на змінних, які найчастіше враховуються інвесторами під час ухвалення рішень.

В результаті проведеного моделювання було виявлено, що найбільш впливовими змінними є зростання ВВП як показник потенціалу економіки та індекс сприйняття корупції як індикатор прозорості та довіри до інституційної системи. А також отримано модель вигляду 3.1:

$$\text{FDI flow} = 16,2907 + 0,0674 \cdot \text{GDP growth} - 0,4355 \cdot \text{Corruption perceptions index} + \varepsilon_i \quad (3.1)$$

Модель 3.1 аналізує залежність надходжень ПІІ від темпів зростання ВВП та індексу сприйняття корупції. Згідно з результатами, економічне зростання має позитивний вплив на приплив іноземного капіталу, тоді як високий рівень сприйняття корупції стримує інвесторів. Зі зростанням темпів ВВП на 1 млрд дол. США надходження ПІІ збільшуються на 67,4 млн дол. США при незмінності інших показників. При тому при зростанні індексу сприйняття корупції на 1 бал надходження ПІІ знижується на 435,5 млн дол. США. Це можна пояснити тим, що позитивні інституційні зрушення не дають миттєвого ефекту, а в роки, коли СРІ підвищувався, в Україні спостерігалася макроекономічна або політична нестабільність.

За результатами, які наведені в табл. 3.1, можна зробити висновок, що обидві незалежні змінні є статистично-значущими ($p\text{-value} < 0.05$) за тестом Ст'юдента. Сама модель також виявилася статистично-значущою за тестом Фішера ($p\text{-value} < 0.05$). Коефіцієнт детермінації для моделі складає 0,607, що свідчить, що модель має середню точність.

Довірчі інтервали свідчать, що коефіцієнти з ймовірністю 95% знаходяться у вказаних проміжках:

$$7,589 \leq \beta_0 \leq 24,993$$

$$0,032 \leq \beta_1 \leq 0,103$$

$$-0,743 \leq \beta_2 \leq -0,128$$

Таблиця 3.1

Показники економетричної моделі 3.1 впливу факторів на надходження ПШ

	GDP growth	Corruption perceptions index
Estimate	0,0674	-0,4355
Standard error	0,016	0,139
t-value	4,21	-3,11
Pr(> t)	0,0015	0,0099
Adjusted R ²	0,607	
F-statistic	11,04	
p-value	0,00230	
vif	1,07	1,07
Confidence interval	0,032 < β < 0,103	-0,743 < β < -0,128

Джерело: створено автором на основі моделювання

Таблиця 3.2

Результати тестування моделі 3.1

Test	Statistic	p-value
Reset	0,5879	0,6823
Shapiro-Wilk	0,9619	0,7542
Kolmogorov-Smirnov	0,1466	0,8824
Anderson-Darling	0,2386	0,7311
Breusch-Pagan	2,0416	0,3603
Goldfeld-Quandt	0,8897	0,5437
Durbin-Watson	2,1574	0,4622

Джерело: створено автором на основі моделювання

Було проведено тести для оцінки якості моделі, за результатами тестів наведених в табл. 3.2. RESET тест підтвердив правильно обрану специфікацію моделі. За результатами тестів Shapiro-Wilk, Kolmogorov-Smirnov та Anderson-Darling було виявлено нормальні розподіли залишків. Результати тестів Breusch-Pagan, Goldfeld-Quandt показали відсутність гетероскедастичності, а результат теста Durbin-Watson – відсутність автокореляції. А *vif* тест демонструє відсутність мультиколінеарності.

Надалі було порівняно результати моделювання та реальні дані за 2009 – 2022 роки. З графіку на рис. 3.1 видно, що прогноз згладжує коливання, які присутні в реальних даних. На графіку також зображено використання моделі для прогнозування значень на 2023 – 2024 роки. Помітно, що прогнозовані значення наслідують тренд реальних даних, проте достатньо сильно відрізняються.

Відносна похибка прогнозування для 2023–2024 років становила 37%, що свідчить про помірну точність та придатність моделі для короткострокового аналізу чутливості інвестицій до змін у поточній економічній ситуації.

Рис. 3.1. Порівняння реальних та прогнозованих значень надходжень ПІІ в 2009 – 2024 роках

Джерело: створено автором на основі моделювання

Порівняння фактичних та прогнозованих значень у 2009–2022 роках виявило здатність моделі узгоджено відтворювати загальний тренд, хоча з деяким згладжуванням коливань. При цьому прогноз на 2023–2024 роки демонструє помірну точність із відносною похибкою на рівні 37%, що дозволяє використовувати модель як інструмент короткострокового аналізу впливу ключових економічних та інституційних змін на динаміку ПІІ.

3.2. Моделювання залишків ПІІ

Оскільки моделювання надходження ПІІ показала не дуже точні результати для прогнозування, то було прийнято рішення розширити список залежних змінних та моделювати залишки ПІІ, оскільки цей показник більш стабільний. Цю модель було сформовано з метою аналізу накопиченого обсягу ПІІ як результату довготривалого впливу макроекономічної політики та загального інституційного середовища.

До кінцевої моделі було включено наступні незалежні змінні: рівень безробіття, номінальний ВВП та індекс демократії як фундаментальні індикатори економічного розвитку держави, що впливають на очікування потенційних та наявних інвесторів.

$$FDI = 107,7982 + 0,1488 \cdot \text{Nominal GDP} - 0,6157 \cdot \text{Unemployment rate} - 1,2284 \cdot \text{Democracy index} + \varepsilon_i \quad (3.2)$$

Зростання ВВП зумовлює позитивний вплив, у той час як високий рівень безробіття та індекс демократії впливають у зниження інвестиційної активності. А саме при збільшенні номінального ВВП на 1 млрд дол. США, то залишки інвестицій збільшуються на 148,8 млн дол. США; при зростанні рівня безробіття на 1 процентний пункт залишки ПІІ зменшуються на 615,7 млн дол. США.

Проте при збільшенні індексу демократії на 1 бал залишки знижуються на 1228,4 млн дол. США. Останнє пояснюється тим, що зростання демократії в Україні могло супроводжуватися політичною нестабільністю, більш того цей

показник в умовах воєнного стану значно погіршується через обмеження цього періоду.

Модель має високий рівень коефіцієнта детермінації, який становить 0,8423, що свідчить про високу точність моделі. Також вона є статистично значущою за тестом Фішера, як і всі показники за тестом Стюдента, що демонструється в табл. 3.2.

Таблиця 3.3

Показники економетричної моделі 3.2 впливу факторів на залишки ПП

	Nominal GDP	Unemployment_rate	Democracy index
Estimate	0,15	-0,62	-1,23
Standard error	0,02	0,22	0,25
t-value	6,51	-2,79	-4,83
Pr(> t)	6,77E-05	0,019	0,0007
Adjusted R ²	0,8423		
F-statistic	24,14		
p-value	6,74E-05		
vif	1,02	1,19	1,2
Confidence interval	0,098 < x < 0,199	-1,107 < x < -0,125	-1,795 < x < -0,661

Джерело: створено автором на основі моделювання

Довірчі інтервали свідчать, що коефіцієнти для незалежних змінних моделі з ймовірністю 95% знаходяться у вказаних проміжках:

$$71,159 \leq \beta_0 \leq 144,437$$

$$0,098 \leq \beta_1 \leq 0,199$$

$$-1,107 \leq \beta_2 \leq -0,125$$

$$-1,795 \leq \beta_3 \leq -0,661$$

Для цієї моделі було проведено стандартні тести перевірки. За результатами тестів, які подані в табл. 3.3 та 3.4, можна впевнитися в тому, що побудована модель 3.2 є якісною.

А саме тести показують, що для моделі правильно визначено специфікацію функціональної форми за результатами RESET теста. Також для моделі відсутні мультиколінеарність (за vif тестом), автокореляція (за тестами Breusch-Pagan та Goldfeld-Quandt) та гетероскедастичність (за тестом Durbin-Watson), проте наявний нормальний розподіл залишків (за тестами Shapiro-Wilk, Kolmogorov-Smirnov та Anderson-Darling).

Таблиця 3.4

Результати тестування моделі 3.2

Test	Statistic	p-value
Reset	1,302	0,4168
Shapiro-Wilk	0,9038	0,1282
Kolmogorov-Smirnov	0,1646	0,786
Anderson-Darling	0,5137	0,1594
Breusch-Pagan	0,9521	0,8128
Goldfeld-Quandt	1,4242	0,3892
Durbin-Watson	2,6188	0,6806

Джерело: створено автором на основі моделювання

При подальшому моделюванні було створено ще одну модель 3.3 для прогнозування залишків ПП, яка також демонструвала якісні показники та високу точність. Проте при подальшому аналізі прогнозованих результатів було виявлено менші значення похибки для моделі 3.2, тому саме її було взято в подальшу роботу.

$$\log(\text{FDI}) = 9.9739 + 0,0028 \cdot \text{Nominal GDP} - 0,0127 \cdot \text{Unemployment rate} - 1.5559 \cdot \log(\text{Democracy index}) + \varepsilon_i \quad (3.3)$$

Ця модель також є статистично-значущою, як і всі незалежні змінні, та має високу точність, яка становить 85,98%. Також було проведено тести за результатами яких було доведено якість моделі: правильно вибрану

специфікацію, відсутність мультиколінеарності, автокореляції та гетероскедастичності та наявність нормального розподілу залишків.

Також було проведено графічний аналіз результатів моделювання залишків ПІІ. На рис. 3.2 зображено як відрізняються реальні дані від прогнозованих за допомогою моделей 3.2 та 3.3. На графіку можна помітити, що обидві моделі переоцінюють значення залишків ПІІ. Проте модель 3.2 продемонструвала похибку 15% за ці 2 роки в порівнянні з моделлю 3.3, яка показала відносну похибку 21%.

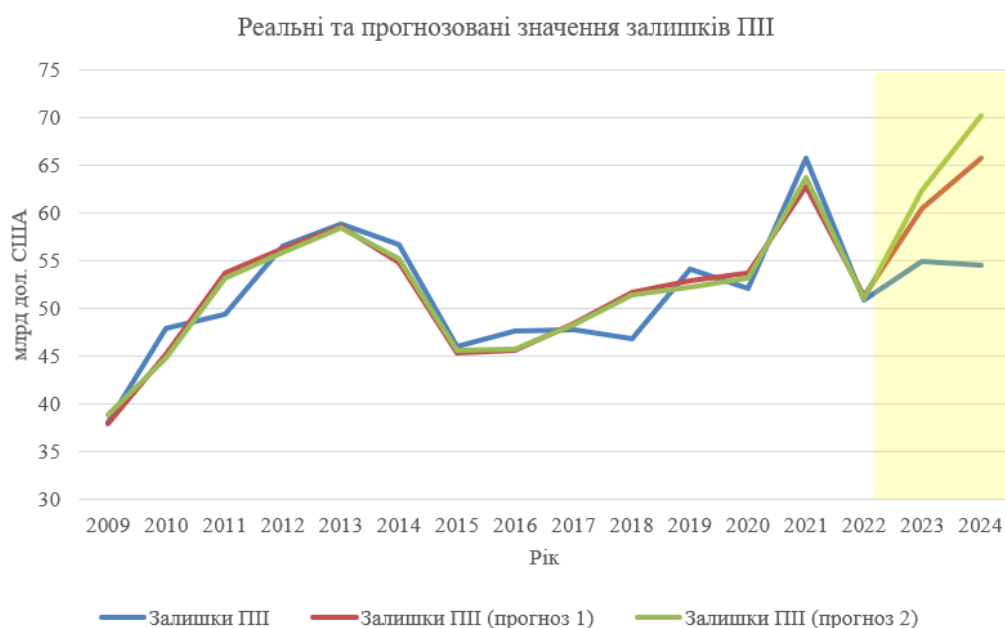

Рис. 3.2. Порівняння реальних та прогнозованих значень залишків ПІІ в 2009 – 2024 роках

Джерело: створено автором на основі моделювання

З огляду на якість та стабільність, модель 3.2 може бути використана для прогнозування поведінки іноземного капіталу в Україні, зокрема для оцінки сценаріїв післявоєнного відновлення інвестиційного середовища.

3.3. Моделювання індексу інвестиційної привабливості

Наступною було побудовано модель з метою оцінки узагальненого рівня інвестиційної привабливості України як комплексного індикатора, що поєднує економічні, фіскальні та монетарні характеристики. Це було зроблено для того,

щоб сформувавши інструмент для стратегічного планування, здатний на ранніх етапах виявляти позитивні чи негативні сигнали в економіці, які можуть вплинути на поведінку потенційних інвесторів.

Ця модель оцінює узагальнений індикатор привабливості інвестиційного середовища — індекс інвестиційної привабливості. Чинники, які впливають найбільше на залежну змінну, - це темп зростання ВВП, рівень інфляції та державний борг.

$$\log(\text{Investment attractiveness index}) = -0,6021 + 0,0034 \cdot \text{GDP growth} - 0,0096 \cdot \text{External debt} + 0,5854 \cdot \log(\text{Inflation index}) + \varepsilon_i \quad (3.4)$$

Зі зростанням темпів зростання ВВП на 1 млрд дол. США індекс інвестиційної привабливості збільшуються на 0,34% при незмінності інших показників. При тому при зростанні зовнішнього боргу на 1 млрд дол. США індекс інвестиційної привабливості знижується на 0,96% , що свідчить про негативний вплив боргового навантаження на інвесторські очікування. А також при збільшенні індексу інфляції на 1%, індекс інвестиційної привабливості зростає на 0,59%. Це пояснюється тим, що у помірних межах зростання інфляції може бути ознакою активного ринку й економічного пожвавлення (наприклад, у фазі відновлення економіки).

За результатами, які наведені в табл. 3.5, можна зробити висновок, що обидві незалежні змінні є статистично-значущими ($p\text{-value} < 0.05$) за тестом Стюдента. Сама модель також виявилася статистично-значущою за тестом Фішера ($p\text{-value} < 0.05$). Коефіцієнт детермінації для моделі складає 0,7309, що свідчить, що модель має високу точність.

Довірчі інтервали свідчать, що коефіцієнти з ймовірністю 95% знаходяться у вказаних проміжках:

$$\begin{aligned} -3,392 &\leq \beta_0 \leq 2,188 \\ 0,002 &\leq \beta_1 \leq 0,005 \\ -0,014 &\leq \beta_2 \leq -0,005 \end{aligned}$$

$$0,019 \leq \beta_3 \leq 1,152$$

Таблиця 3.5

Показники економетричної моделі 3.4 впливу факторів на залишки ПІІ

	GDP growth	External debt	Log (inflation index)
Estimate	0,0034	-0,0096	0,5854
Standard error	0,0008	0,0019	0,2543
t-value	4,48	-4,81	2,3
Pr(> t)	0,0012	0,0007	0,0441
Adjusted R ²	0,7309		
F-statistic	12,77		
p-value	0,00093		
vif	1,77	1,09	1,76
Confidence interval	0,002 < x < 0,005	-0,014 < x < -0,005	0,019 < x < 1,152

Джерело: створено автором на основі моделювання

Але наступні тести показали, що для моделі 3.4 відсутні мультиколінеарність, автокореляція та гетероскедастичність, а також нормальний розподіл залишків, що свідчить про якісну модель.

Таблиця 3.6

Результати тестування моделі 3.4

Test	Statistic	p-value
Reset	6,1481	0,0502
Shapiro-Wilk	0,9516	0,5855
Kolmogorov-Smirnov	0,1461	0,8846
Anderson-Darling	0,2692	0,6229
Breusch-Pagan	3,4241	0,3307
Goldfeld-Quandt	0,0976	0,9562
Durbin-Watson	2,491	0,67

Джерело: створено автором на основі моделювання

Було проведено тести для оцінки якості моделі, за результатами тестів наведених в табл. 3.6. RESET тест підтвердив правильно обрану специфікацію моделі, хоча знаходиться на межі ($p\text{-value} \approx 0,05$), тому ця модель потребує посиленої уваги.

При прогнозуванні значень індексу інвестиційної привабливості можна побачити, що в результаті видно похибку 19%. Що демонструє досить високий рівень відхилення, що також видно з графіку, оскільки досить проблематично для моделі реагувати на всі коливання, що видно на рис. 3.3.

Рис. 3.3. Порівняння реальних та прогнозованих значень індексу інвестиційної привабливості України в 2009 – 2024 роках

Джерело: створено автором на основі моделювання

Ця модель дозволяє позиціонувати її як найбільш точну та придатну для аналітичного супроводу стратегічного планування економічного розвитку, що попри макроекономічні труднощі, за умов зниження інфляції та контрольованого державного боргу, загальна оцінка інвестиційної привабливості може зростати навіть у період нестабільності.

Також для цього показника було побудовано ARIMA модель, оскільки відбувалося моделювання та прогнозування часових рядів. Саме ця модель дозволяє точно описати і передбачити поведінку економічних показників, які

змінюються в часі, з урахуванням тренду, автокореляції та впливу зовнішніх змінних. Було застосовано модель ARIMA з регресорами (ARIMAX).

Після дворазового диференціювання часового ряду індексу інвестиційної привабливості було досягнуто його стаціонарності (p -value = 0.0479 за тестом Діккі-Фуллера). На основі автоматичного підбору параметрів була побудована модель ARIMA(0,2,0) з включенням двох пояснюючих змінних — ВВП та державного боргу. Остаточна модель має такий вигляд:

$$\Delta^2 investment\_attractiveness\_index_t = 0,0078 \cdot GDP\ growth_t - 0,038 \cdot External\ debt_t + \varepsilon_i \quad (3.5)$$

Обидва регресори є статистично значущими (t -статистика > 2), що підтверджує їхній вплив на рівень інвестицій. Знак коефіцієнтів узгоджується з економічною логікою: зростання ВВП стимулює інвестиції, тоді як зростання боргового навантаження їх стримує.

Таблиця 3.7

Результати тестування моделі 3.5

Показник	Значення
AIC	18,54
BIC	20
RMSE	0,378
MAE	0,291
MAPE	11,16%
Автокореляція залишків	-0,15

Джерело: створено автором на основі моделювання

Тести, результати яких наведені в табл. 3.7 свідчать, що модель мають помірну точність, а залишки не мають суттєвої автокореляції. Отже, модель є стабільною, адекватною і є якісною для короткострокового прогнозування.

За допомогою моделі 3.5 також було проведено прогнозування на період 2023 – 2024 роки. Результати прогнозування подано на рис. 3.4:

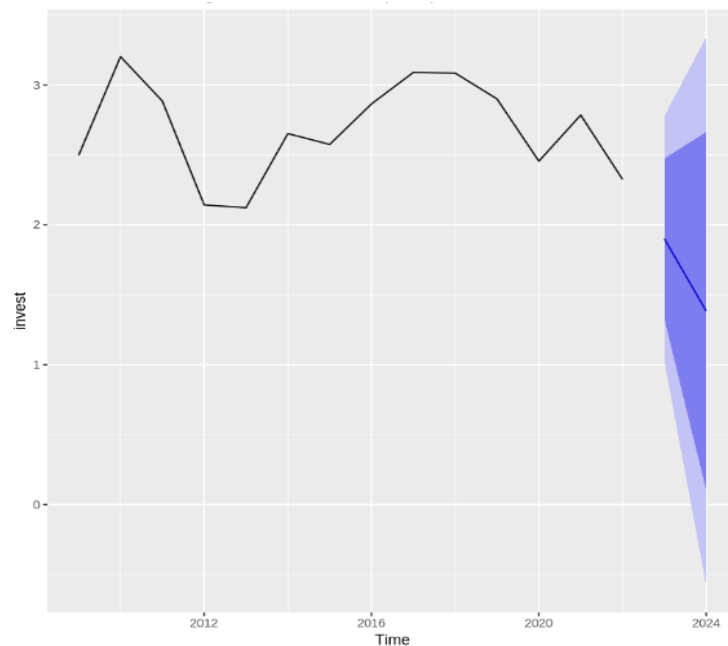

Рис. 3.4. Прогнозування значень індексу інвестиційної привабливості на 2023 – 2024 роки

Джерело: створено автором на основі моделювання

Як з графіку на рис. 3.4, так і з порахованої відносної похибки прогнозованих даних, як скаладає 33%, можна зробити висновок, що модель менш точно прогнозує значення індексу інвестиційної привабливості, ніж модель регресії 3.4. Тому було прийняте рішення використовувати модель 3.4 для моделювання та прогнозування показників.

Висновки до розділу 3

У третьому розділі роботи було здійснено побудову та оцінку трьох економетричних моделей, які описують ключові аспекти динаміки прямих іноземних інвестицій в Україні. Це дозволило сформулювати системне уявлення про те, які саме макроекономічні та інституційні чинники найбільше впливають на рішення іноземних інвесторів.

Проведене моделювання дало змогу ідентифікувати ключові чинники, що впливають на рівень надходжень і залишків прямих іноземних інвестицій в

Україні. Побудовані моделі відзначаються високим рівнем статистичної надійності, проходять базові діагностичні тести, проте демонструють досить високий рівень похибки прогнозування, що можна пояснити нестабільністю економічного середовища спричиненою повномасштабним вторгненням. Найбільш точними виявилися моделі залишків ПІІ (модель 3.2) та інвестиційної привабливості (модель 3.4).

Застосування отриманих результатів можливе як для моніторингу макроекономічних ризиків, так і для практичної розробки політики стимулювання ПІІ. Особливо актуальним є прогнозування в умовах післявоєнного відновлення, коли інвестори приймають рішення, орієнтуючись на макроекономічну стабільність, низький рівень корупції, динаміку зростання ВВП та загальний рівень демократичності. Надані моделі можуть бути адаптовані до потреб міністерств, інвестиційних агентств і регіональних адміністрацій при розробці економічних програм, націлених на залучення зовнішнього капіталу.

У сукупності ці моделі можуть бути використані як інструментарій для визначення оптимальних сценаріїв економічного відновлення. Найбільш стабільним для прогнозування виявився показник залишків ПІІ, тоді як надходження ПІІ є надто волатильними для довгострокових моделей. Серед чинників, що найпоспідовніше впливають на інвестиційну динаміку, — зростання ВВП та інституційні індекси (корупція, демократія). Результати підкреслюють важливість не лише економічної стабільності, але й передбачуваності політичного середовища як фактору формування позитивного інвестиційного іміджу України.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі здійснено комплексне дослідження процесу надходження прямих іноземних інвестицій в Україну, а також чинників, що формують інвестиційний клімат країни. Робота поєднує теоретичне узагальнення природи ПІІ з практичними методами кількісного аналізу, що дозволило сформулювати обґрунтовані аналітичні висновки та рекомендації.

У процесі виконання бакалаврської роботи було проведено комплексне дослідження процесу надходження прямих іноземних інвестицій в Україну з урахуванням сучасних викликів, таких як воєнний стан, макроекономічна нестабільність, інституційна вразливість.

У теоретичній частині дослідження було уточнено поняття, класифікацію та функції прямих іноземних інвестицій у контексті трансформаційної економіки. Виявлено ключові макроекономічні, інституційні, геополітичні та ринкові фактори, які впливають на поведінку інвесторів. Увага також приділена явищу *round-tripping* — поверненню капіталу українського походження через офшорні або транзитні юрисдикції у формі формально "іноземних" інвестицій. Це явище є специфічним для України та суттєво впливає на достовірність статистики ПІІ. Узагальнення теоретичних джерел дозволило систематизувати основні підходи до аналізу ПІІ та класифікації інвесторів, а також виявити ключові фактори, що впливають на інвестиційні рішення.

У другому розділі було здійснено глибокий аналіз структури ПІІ за регіонами, галузями та країнами походження. На основі ABC-XYZ аналізу встановлено, що лише окремі регіони, зокрема м. Київ та частково Дніпропетровська та Полтавська області, є стабільними та привабливими для інвесторів за всіма двома критеріями (обсяг, стабільність). Проте є значна частина областей, що належать до категорії C-Z, що свідчить про нестійкий і нерегулярний характер інвестиційної активності. На практиці це означає, що державна інвестиційна політика повинна бути більш диференційованою, з урахуванням специфіки кожного регіону.

Окремо було проведено RFM-аналіз країн-інвесторів, що дозволило класифікувати понад 90 країн за їх інвестиційною поведінкою. До категорії стратегічні ключові інвестори потрапили Кіпр, Нідерланди, США, Німеччина, Австрія, Швейцарія — країни, що протягом усього досліджуваного періоду здійснювали значні та регулярні вливання капіталу. Однак, як показав подальший аналіз рівня round-tripping, що часто саме ці країни найбільш асоційовані з поверненням капіталу українського походження, що ставить під сумнів реальну іноземність цих інвестицій, наприклад, Кіпр і Нідерланди. З огляду на це, необхідно забезпечити виведення окремої статистики щодо round-tripping для розуміння реальної структури ПІІ. А також рекомендацією було те, що слід зосередити зусилля на розширенні участі країн категорій 112–122 (динамічні, але ще не стратегічні) через укладання нових угод, гарантійні механізми та двосторонні програми.

Побудовані економетричні моделі дали змогу кількісно оцінити вплив макроекономічних та інституційних чинників на ПІІ. В роботі побудовано три моделі з використанням регресійних методів, які показали достатньо високий рівень точності: коефіцієнт детермінації (R^2) склав від 0,607 до 0,842. Найбільш інформативною виявилася модель залишків ПІІ, яка продемонструвала стабільність прогнозу та найнижчу середню похибку. Найважливішими чинниками виступили ВВП, рівень безробіття, індекс демократії, державний борг, інфляція, індекс сприйняття корупції. Оцінка моделі інвестиційної привабливості дозволила сформулювати ранні індикатори ризику або привабливості країни для іноземного капіталу.

Практична цінність отриманих результатів полягає в тому, що:

- класифікація країн і регіонів дозволяє зосереджувати зусилля держави в сфері залучення ПІІ;
- моделі можуть бути інтегровані в діяльність органів економічного планування, регіональних агенцій розвитку;
- результати мають значення для розробки системи оцінки ризиків для іноземного інвестора, зокрема в умовах відбудови після воєнної агресії.

Результати дослідження мають теоретичну новизну, оскільки об'єднують декілька підходів до аналізу ПІІ — географічний, класифікаційний, економетричний — у єдину методіку. Водночас вони мають високу прикладну значущість, адже дозволяють розглядати не лише фактичні потоки, а й формувати стратегії довгострокового прогнозування та залучення капіталу.

Загалом, результати дослідження дозволяють зробити висновок, що ключовим завданням інвестиційної політики має стати не лише збільшення обсягів ПІІ, але й покращення їхньої структури та якості. Особливу увагу слід приділяти підтримці регіонів із стабільним, але обмеженим інвестуванням, створенню умов для повторного входу інвесторів із країн, які втратили інтерес, а також зміцненню довіри з боку країн із технологічним та фінансовим потенціалом. Подальші дослідження доцільно зосередити на моделюванні панельних даних, використанні індексів технологічного розвитку країн-інвесторів, а також на створенні індикаторів “очищених” інвестицій, які б дозволили чітко розрізнити реальні ПІІ та ті, що мають ознаки зворотного капіталу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Валовий внутрішній продукт (2002-2024). Ставки, індекси, тарифи. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/> (дата звернення: 02.05.2025).
2. Валовий зовнішній борг (2006-2024). Ставки, індекси, тарифи. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/foreigndebt/> (дата звернення: 05.05.2025).
3. Варцаба В. В. ПРЯМІ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ В УКРАЇНІ: ВОЄННИЙ КОНТЕКСТ. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». 2024. № 1(63). С. 201–209. URL: [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2024.1\(63\).201-209](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2024.1(63).201-209) (дата звернення: 22.04.2025).
4. Довгенко Я. ОЦІНКА ТА МОДЕЛЮВАННЯ ЗАЛЕЖНОСТІ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЇ ВІД МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ЧИННИКІВ. Економіка та суспільство. 2021. № 29. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-29-1> (дата звернення: 20.04.2025).
5. URL: <https://oblrada.dp.gov.ua/en/investors/foreign-direct-investment-in-ukraine-war-and-peace/> (дата звернення: 11.05.2025).
6. Затонацька Т. Г., Анісімова О. Ю., Бойко В. В. ГЛОБАЛЬНІ ТРЕНДИ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗМІНИ МАРКЕРІВ ПІД ВПЛИВОМ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ. ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КРАЇНИ. 2022. URL: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-255-8-9> (дата звернення: 10.05.2025).
7. Національна стратегія збільшення прямих іноземних інвестицій в Україну - UkraineInvest. UkraineInvest. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/fdi-strategy/> (дата звернення: 10.05.2025).

8. Національний банк України.
URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FDI_round_triping_ICL-DFS_pr.pdf?v=13 (дата звернення: 02.05.2025).
9. Прямі іноземні інвестиції (2024). Ставки, індекси, тарифи. URL: https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/2024/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 02.05.2025).
10. Прямі іноземні інвестиції у регіони України за час повномасштабного вторгнення. Інститут аналітики та адвокації. URL: <https://iaa.org.ua/portfolio/foreign-direct-investment-in-the-regions-of-ukraine-during-the-full-scale-invasion/> (дата звернення: 01.03.2025).
11. Статистика зовнішнього сектору. Національний банк України.
URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external#2011-pryami-investytsii> (дата звернення: 02.05.2025).
12. Bevan A. A., Estrin S. The determinants of foreign direct investment into European transition economies. *Journal of Comparative Economics*. 2004. Vol. 32, no. 4. P. 775–787.
URL: <https://doi.org/10.1016/j.jce.2004.08.006> (date of access: 10.04.2025).
13. Data Explorer. Data Home. URL: [https://data.imf.org/en/Data-Explorer?datasetUrn=IMF.STA:DIP\(12.0.0\)](https://data.imf.org/en/Data-Explorer?datasetUrn=IMF.STA:DIP(12.0.0)) (дата звернення: 02.05.2025).
14. Democracy Index | Gapminder. Gapminder.
URL: <https://www.gapminder.org/data/%20%20documentation/democracy-index/> (дата звернення: 11.05.2025).
15. European Business Association (EBA). Щоквартальні огляди інвестиційного клімату. URL: <https://eba.com.ua/research/doslidzhennya-ta-analyyka/> (дата звернення: 11.05.2025).
16. Foreign direct investment and shadow economy: One-way effect or multiple-way causality? / I. Tiutiunyk та ін. *JOURNAL OF INTERNATIONAL STUDIES*. 2022. Т. 15, № 4. С. 196–212. URL: <https://doi.org/10.14254/2071-8330.2022/15-4/12> (дата звернення: 28.02.2025).

17. Hayes A. Foreign Direct Investment (FDI): What It Is, Types, and Examples. Investopedia.
URL: <https://www.investopedia.com/terms/f/fdi.asp> (дата звернення: 11.05.2025).
18. Hedegaard M., Hrytsenko L., Derkach L. FOREIGN DIRECT INVESTMENT IN UKRAINE: A PATHWAY TO SUSTAINABILITY. Financial and credit activity problems of theory and practice. 2025. Т. 1, № 60. С. 337–356.
URL: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.60.2025.4638> (дата звернення: 15.05.2025).
19. Khomenko I., Volynets L., Shamkalo A. ОСОБЛИВОСТІ НАДХОДЖЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЇХНІЙ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ. PROBLEMS AND PROSPECTS OF ECONOMIC AND MANAGEMENT. 2021. № 1(25). С. 15–26.
URL: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2021-1\(25\)-15-26](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2021-1(25)-15-26) (дата звернення: 25.04.2025).
20. Kovel P. M. Analyzing the Inflow of Foreign Direct Investments in Ukraine. Business Inform. 2024. Vol. 3, no. 554. P. 87–95.
URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-3-87-95> (date of access: 20.04.2025).
21. Nikolenko T. Investment security as a component of the state's economic security. Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Економіка. 2020. Vol. 10, no. 20. P. 101–113. URL: <https://doi.org/10.34079/2226-2822-2020-10-20-101-113> (дата звернення: 24.02.2025).
22. Polozova T., Kolupaieva I. ANALYSIS OF INTERNATIONAL RATINGS OF UKRAINE IN THE CONTEXT OF ENSURING ECONOMIC SECURITY. Mechanism of an economic regulation. 2022. № 1-2.
URL: <https://doi.org/10.32782/mer.2022.95-96.16> (дата звернення: 11.05.2025).
23. Săvoiu G., Țaicu M. Foreign Direct Investment Models, based on Country Risk for Some Post-socialist Central and Eastern European Economies. Procedia

- Economics and Finance. 2014. Т. 10. С. 249–260.
URL: [https://doi.org/10.1016/s2212-5671\(14\)00300-1](https://doi.org/10.1016/s2212-5671(14)00300-1) (дата звернення: 11.05.2025).
24. STAVYTSKYI A., KHARLAMOVA G., SHPYRKO V. INFLUENCE OF POLITICAL AND TECHNOLOGICAL FACTORS ON FOREIGN DIRECT INVESTMENT: COMPARATIVE ECONOMIC AND MATHEMATICAL ANALYSIS OF UKRAINE AND COUNTRIES OF THE WORLD. Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economics. 2023. № 223. С. 131–142. URL: <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2023/223-2/18> (дата звернення: 02.05.2025).
25. The dynamics of ICT, foreign direct investment, globalization and economic growth: Panel estimation robust to heterogeneity and cross-sectional dependence / Z. Latif та ін. Telematics and Informatics. 2018. Т. 35, № 2. С. 318–328. URL: <https://doi.org/10.1016/j.tele.2017.12.006> (дата звернення: 20.04.2025).
26. Transparency International. Corruption Perceptions Index. URL: <https://www.transparency.org/en/cpi/2024> (дата звернення: 20.05.2025).
27. URL: https://d1qqtien6gys07.cloudfront.net/wp-content/uploads/2025/03/Democracy_INDEX_2024.pdf (дата звернення: 14.05.2025).
28. Yahyaoui I. How Corruption Mitigates the Effect of FDI on Economic Growth?. Journal of the Knowledge Economy. 2023. URL: <https://doi.org/10.1007/s13132-023-01098-y> (дата звернення: 10.05.2025).

ДОДАТКИ

Додаток А. Дані незалежних змінних для моделювання за 2009-2024 роки

year	nomin al_gdp	gdp_per_ capita	growth_ of_gdp	average _salary	external_ debt	inflation _index	unemploy ment_rate	democra cy_index	corruption_ perceptions_ index
2009	117,2	2639,4	-62,8	245,1	103,4	112,3	9,6	66,2	22
2010	136,4	3078,4	19,2	283,1	117,3	109,1	8,8	63	24
2011	163,2	3704,8	26,7	331,2	126,2	104,6	8,6	59,4	23
2012	175,8	4004,8	12,6	379,4	135,1	99,8	8,1	59,1	26
2013	183,3	4187,7	7,5	409,6	142,1	100,5	7,7	58,4	25
2014	131,8	3104,7	-51,5	292,3	126,3	124,9	9,7	54,2	26
2015	90,6	2124,7	-41,2	162,6	118,7	143,3	9,5	57	27
2016	93,3	2187,7	2,7	203,0	113,5	112,4	9,7	57	29
2017	112,2	2638,3	18,9	267,2	116,6	113,7	9,9	56,9	30
2018	130,8	3096,6	18,7	326,0	114,7	109,8	9,1	56,9	32
2019	153,8	3661,5	22,9	406,4	121,7	104,1	8,6	59	30
2020	155,6	3751,7	1,8	430,2	125,7	105,0	9,9	57,9	33
2021	199,8	4827,8	44,2	514,4	129,7	110,0	10,3	55,7	32
2022	162,0	4576,0	-37,8	371,0	132,0	126,6	22,8	54,2	33
2023	178,8	5181,4	16,8	477,0	161,5	105,1	19,0	50,6	36
2024	187,7	5440,9	9,0	532,0	180,6	112,0	15,7	49	35

Джерело: створено автором на основі [1, 2, 13, 14, 26, 27]

Додаток Б. Дані залежних змінних для моделювання за 2009-2024 роки

year	FDI	FDI_flow	investment_ attractiveness_index
2009	38,0	4,8	2,5
2010	48,0	6,5	3,2
2011	49,4	7,2	2,9
2012	56,7	8,4	2,1
2013	58,9	4,5	2,1
2014	56,7	0,4	2,7
2015	46,0	-0,5	2,6
2016	47,7	3,8	2,9
2017	47,8	3,7	3,1
2018	46,9	4,5	3,1
2019	54,2	5,9	2,9
2020	52,1	-0,9	2,5
2021	65,7	6,7	2,8
2022	51,0	1,2	2,3
2023	55,0	4,2	2,4
2024	54,6	3,3	2,5

Джерело: створено автором на основі [9, 11, 15]

Додаток В. Прогнозовані дані за 2009-2024 роки

year	FDI_flow_predicted	FDI_predicted1	FDI_predicted2	investment_attractiveness_index_predicted
2009	2,48	38,01	38,92	2,61
2010	7,13	45,29	44,85	2,97
2011	8,08	53,81	53,16	2,73
2012	5,82	56,36	55,89	2,33
2013	5,91	58,59	58,46	2,15
2014	1,50	54,86	55,30	2,32
2015	1,76	45,41	45,61	2,80
2016	3,84	45,68	45,83	2,96
2017	4,50	48,49	48,37	3,06
2018	3,61	51,76	51,52	3,05
2019	4,77	52,91	52,31	2,81
2020	2,04	53,72	53,25	2,53
2021	5,33	62,75	63,80	2,89
2022	-0,62	51,31	51,04	2,32
2023	2,74	60,52	62,46	2,09
2024	2,05	65,85	70,24	1,89

Джерело: створено автором на основі моделювання

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Економічний факультет

Кафедра економічної кібернетики

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу бакалавра

студентки 4 курсу спеціальності 051 «Економіка», ОПП «Економічна
кібернетика»

Бакун Марії Вадимівни

1. Тема роботи: Моделювання та аналіз надходження іноземних інвестицій в Україну
2. Термін завершення роботи: 11.06.2025
3. Попередній захист роботи: 12.06.2025
4. Об'єкт дослідження: процес надходження прямих іноземних інвестицій в Україну як елемент міжнародного руху капіталу.
5. Предмет дослідження: структура, динаміка та чинники впливу на обсяги ПІІ в Україну, а також методи їх аналітичної обробки, моделювання та прогнозування.
6. Мета дослідження: проаналізувати та змоделювати процес надходження ПІІ в Україну на основі кількісних методів, виявити ключові детермінанти та надати рекомендації для формування ефективної інвестиційної політики.
7. Завдання дослідження:
  - 7.1. Розкрити економічну сутність ПІІ та визначити їх роль в економіці України.
  - 7.2. Класифікувати основні фактори, що впливають на надходження ПІІ.
  - 7.3. Дослідити регіональні та галузеві особливості ПІІ в Україні.
  - 7.4. Ідентифікувати країни-інвестори та оцінити структуру їхніх інвестицій.
  - 7.5. Побудувати економетричні моделі для прогнозування обсягів ПІІ та інвестиційної привабливості.

Науковий керівник: к.е.н., доцент, Шпирко Віктор Васильович

Студент: Бакун Марія Вадимівна

Затверджено на засіданні кафедри економічної кібернетики

протокол № 6 від 27 листопада 2024 р.

Календарний план виконання кваліфікаційної роботи бакалавра

№	Етапи роботи	Терміни виконання	Відмітка керівника про виконання
1	Вибір теми кваліфікаційної роботи бакалавра	до 20.11.2024	
2	Розробка та затвердження завдання кваліфікаційної роботи бакалавра	до 27.11.2024	
3	Підготовка першого розділу роботи	до 31.01.2025	
4	Підготовка другого розділу роботи	до 15.03.2025	
5	Підготовка третього розділу роботи	до 30.04.2025	
6	Підготовка вступу та висновків	до 10.05.2025	
7	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень	до 11.06.2025	
8	Допуск роботи до захисту завідувачем кафедри	12.06.2025	
9	Подача роботи для перевірки на антиплагіат	17.06.2025	
10	Захист роботи	23.06.2025	

Науковий керівник: Шпирко Віктор Васильович

Студент: Бакун Марія Вадимівна